

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (seitsmes koda)

30. september 2009*

Kohtuasjas T-161/05,

Hoechst GmbH, varem Hoechst AG, asukoht Frankfurt (Saksamaa), esindajad: algul M. Klusmann ja U. Itzen, hiljem advokaadid M. Klusmann, U. Itzen ja S. Thomas,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: A. Bouquet, F. Amato ja M. Schneider, hiljem A. Bouquet ja M. Kellerbauer,

kostja,

mille ese on esimese võimalusena nõue tühistada komisjoni 19. jaanuari 2005. aasta otsuse K(2004) 4876 (lõplik) [EÜ] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud

* Kohtumenetluse keel: saksa.

menetluse kohta (juhtum COMP/E-1/37.773 – monokloroäädikhape) artiklid 2 ja 3 ning teise võimalusena nõue vähendada hagejale määratud trahvi,

EUROOPA ÜHENDUSTE
ESIMESE ASTME KOHUS (seitsmes koda),

koosseisus: president N. J. Forwood, kohtunikud D. Šváby (ettekandja) ja L. Truchot,

kohtusekretär: ametnik K. Pocheć,

arvestades kirjalikus menetluses ja 18. juuni 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust ja vaidlustatud otsus

- ¹ 19. jaanuari 2005. aasta otsusega K(2004) 4876 (lõplik) [EÜ] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (juhtum COMP/E-1/37.773 – monokloroäädikhape) (edaspidi „vaidlustatud otsus”) tuvastas Euroopa Ühenduste Komisjon, et emettevõtja Akzo Nobel NV ja selle tütarettevõtjad Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals BV, Akzo Nobel Functional Chemicals BV, Akzo Nobel Base

Chemicals AB, Eka Chemicals AB ja Akzo Nobel AB (edaspidi koos „Akzo Nobeli kontsern”), Elf Aquitaine SA ja selle tütarettevõtja Arkema SA (varem Elf Atochem SA, seejärel Atofina SA), Clariant AG ja selle tütarettevõtja Clariant GmbH, samuti hageja Hoechst AG, on rikkunud EÜ artikli 81 lõiget 1 ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (EMP) artikli 53 lõiget 1, kuna nad osalesid monokloroäädikhappe turgu puudutavas kartellis (vaidlustatud otsuse artikkel 1).

- 2 Monokloroäädikhape on tugev orgaaniline hape, mida kasutatakse keemiatööstuse vahesaadusena eeskätt pesuvahendite, liimide, tekstiilitööstuses kasutatavate kemikaalide ning toidu-, farmaatsia- ja kosmeetikatööstuses kasutatavate paksendajate tootmiseks (vaidlustatud otsuse põhjendused 3–6).
- 3 Komisjon alustas uurimismenetlust seoses monokloroäädikhappe turuga pärast seda, kui Clariant GmbH teavitas komisjoni oma 6. detsembri 1999. aasta kirjaga kartellist sellel turul ja taotles leebemat kohtlemist kooskõlas komisjoni teatisega, mis käsitleb trahvide määramata jätmist või nende vähendamist kartellidega seotud juhtumite puhul (EÜT 1996, C 207, lk 4; edaspidi „koostööteatis”) (vaidlustatud otsuse põhjendus 43).
- 4 Seejärel edastas Clariant GmbH komisjonile kartelliga seotud dokumendid ja andmed (vaidlustatud otsuse põhjendused 44 ja 45).
- 5 14. ja 15. märtsil 2000 viis komisjon läbi uurimise nii Elf Atochemi kui Akzo Nobel Chemicalsi ja Akzo Nobel Functional Chemicalsi ruumides (vaidlustatud otsuse põhjendus 46).

- 6 28. mail 2003 esitas komisjon Hoechstile informatsiooninõude seoses nimetatud kokkulepete ja neis osalemisega, saades sellele vastuse 10. juulil 2003. 19. novembril 2003 esitas komisjon uue informatsiooninõude, millele Hoechst vastas 5. ja 15. detsembril 2003 (vaidlustatud otsuse põhjendused 53 ja 55).
- 7 Oma uurimismenetluses esitas komisjon mitu informatsiooninõuet teatud kartelli-osalistele, samuti nende konkurentidele (vaidlustatud otsuse põhjendused 52–55).
- 8 7. ja 8. aprillil 2004 saatis komisjon vastuväiteteatise järgmisele 12 adressaadile: Akzo Nobeli kontserni seitsmele äriühingule, nimelt emaettevõtja Akzo Nobel NV-le ja selle tütarettevõtjatele Akzo Nobel Nederlandile, Akzo Nobel Functional Chemicalsile, Akzo Nobel Chemicalsile, Akzo Nobel AB-le, Eka Chemicalsile ja Akzo Nobel Base Chemicalsile, samuti Clariant GmbH-le ja Clariant AG-le (edaspidi koos „Clariant”), Hoechstile, Elf Aquitaine’ile ja selle tütarettevõtja Atofinale. Iga adressaat vastas sellele.
- 9 Olemasolevate tõendite põhjal leidis komisjon, et eespool nimetatud ettevõtjad osalesid kartellis turuosade säilitamiseks müügimahtude ja klientide jaotamise teel, et nad vahetasid hindadealast teavet ja kontrollisid korrapärastel mitmepoolsetel koosolekutel tegelikke müügimahtusid ning et nad vahetasid hindadealast teavet, et jälgida kokkulepete täitmist (vaidlustatud otsuse põhjendused 84–90).
- 10 Hoechsti osas leidis komisjon, et see äriühing osales rikkumises otseselt alates 1. jaanuarist 1984 kuni 30. juunini 1997, nimelt kuupäevani, mil viimane võõrandas oma tegevuse monokloroäädikhappe valdkonnas Clariant AG-le (vaidlustatud otsuse põhjendused 246 ja 272).

- 11 Komisjon ei arvestanud Hoechsti argumendiga, mille viimane esitas oma vastuses vastuväiteteatisele ja mille kohaselt ei saa teda väidetavate rikkumiste eest vastutavaks pidada, kuna vastutus nimetatud rikkumiste eest on sõnaselgete kokkulepete alusel täielikult üle läinud Clariantile. Komisjon leidis esiteks, et Hoechst osales rikkumises otseselt ja teda tuleb vastutavaks lugeda kogu ajavahemiku eest, mil ta selles osales enne oma monokloroäädikhappealase tegevuse võõrandamist, ning teiseks, et Hoechsti vastutust tema toimepandud rikkumise eest konkurentsioiguse seisukohalt ei mõjuta pooltevahelised võimalikud kokkulepped ega tehingu spetsiifiline ülesehitus (vaidlustatud otsuse põhjendus 248).
- 12 Komisjon määras trahvisummad, kohaldades suuniseid määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja [ST] artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „suunised”) ja koostööteatist.
- 13 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 276 ja 277 sõnastas komisjon üldkriteeriumid, millest lähtuvalt ta trahvisummad määras. Ta täpsustas, et ta peab arvesse võtma kõiki olulisi asjaolusid, eeskätt rikkumise raskusastet ja kestust – need kriteeriumid on sõnaselgelt sätestatud nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3) artikli 15 lõikes 2 ja nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 23 lõikes 3 – ning hindama iga rikkumises osalenud ettevõtja rolli individuaalselt. Ta rõhutas, et selleks võttis ta trahvisummade kindlaksmääramisel arvesse võimalikke raskendavaid või kergendavaid asjaolusid ja vajaduse korral koostööteatist.
- 14 Mis puutub õigusrikkumise raskusastmesse, siis komisjon leidis, et arvestades rikkumise olemust, mis seisnes turgude jaotamises ja hindade kindlaksmääramises, rikkumise tahtlikku laadi ja tegelikku mõju monokloroäädikhappe turule, samuti asjaolu, et see hõlmas tervet ühisturgu ning alates selle loomisest ka tervet Euroopa

Majanduspiirkonda, on vaidlustatud otsuse adressaatideks olevad ettevõtjad pannud toime EÜ artikli 81 lõike 1 ja EMP lepingu artikli 53 lõike 1 väga raske rikkumise (vaidlustatud otsuse põhjendused 280, 281 ja 288).

- 15 Komisjon täpsustas, et arvestades käesoleva kohtuasja faktilisi asjaolusid, mille puhul olid rikkumisega seotud paljud ettevõtjad, tuli trahvide lähtesummade määramisel võtta arvesse iga ettevõtja enda osakaalu rikkumises ehk tema tegelikku mõju konkurentsile (vaidlustatud otsuse põhjendus 290).
- 16 Komisjoni hinnangul on käesoleval juhul võrdluse alusena kohane kasutada rikkumises osalenud ettevõtjate EMP turuosasid, mille abil määratleda nende ettevõtjate vastav osakaal rikkumises. Võrdlemisel lähtuti turuosast, mis kõnealusel tootel oli EMP turul rikkumise viimasel kalendriaastal (1998). Hoechsti puhul võeti vastava aastana arvesse siiski 1996. aastat (vaidlustatud otsuse põhjendused 291 ja 292).
- 17 Akzo Nobeli kontserni, kelle turuosa EMP-s oli hinnanguliselt 44%, loeti olulisimaks tootjaks ning paigutati seetõttu asjaomaste ettevõtjate esimesse kategooriasse. Hoechsti ja Claranti loeti teisteks olulisemateks monokloroäädikhappe tootjateks vastavate turuosadega 28% ja 34% ning nad paigutati teise kategooriasse. Atofina, kelle turuosa oli hinnanguliselt 17%, paigutati kolmandasse kategooriasse (vaidlustatud otsuse põhjendused 293–295).
- 18 Seega määrati trahvide lähtesummad järgmiselt: 30 miljonit eurot Akzo Nobeli kontsernile, 21 miljonit eurot Hoechstile ja Clariantile, 12 miljonit eurot Atofina/Elf Aquitaine'ile ja 1,33 miljonit eurot Eka Nobelile (ekslikult on märgitud, et tegemist on „alussummaga”, vaidlustatud otsuse põhjendused 296 ja 297).

- 19 Lisaks suurendas komisjon iga ettevõtja trahvi lähtesummat vastavalt rikkumises osalemise kestusele, arvestades, et neile ettevõtjatele määratud trahvide lähtesummat tuleb suurendada 10% võrra rikkumise iga täisaasta kohta ja lisanduva 5% võrra iga ajavahemiku eest, mis on pikem või võrdne kuue kuuga ja lühem ühest aastast. Lisaks suurendas ta Akzo Nobeli kontsernile määratud trahvi lähtesummat ning Atofina/Elf Aquitaine'ile määratud trahvi lähtesummat 150% võrra, Hoechstile määratud trahvi lähtesummat 135% võrra ja Clariantile määratud trahvi lähtesummat 15% võrra (vaidlustatud otsuse põhjendus 302).
- 20 Raskendavate asjaolude tõttu suurendati Hoechstile ja Atofinale määratud trahvi põhisummat 50% võrra korduvuse tõttu, kuna nende kahe ettevõtja kohta oli komisjon teinud varem otsused, milles tuvastati viimaste osalemine kartellides (vaidlustatud otsuse põhjendused 308 ja 314).
- 21 Siinkohal märkis komisjon, et Hoechst oli komisjoni 27. juuli 1994. aasta otsuse 94/599/EÜ [EÜ] artiklis [81] sätestatud menetluse kohta (EÜT 1994, L 239, lk 14) (edaspidi „PVC II otsus”) ja komisjoni 24. juuli 1969. aasta otsuse 69/243/EMÜ [EÜ] artiklis [81] sätestatud menetluse kohta (EÜT 1969, L 195, lk 11; edaspidi „värvainete otsus”) adressaat (vaidlustatud otsuse põhjendus 309).
- 22 Komisjon ei arvestanud hageja argumentidega, mille viimane esitas oma vastuses vastuväiteteatisele ja mille kohaselt viidatud otsustes käsitletud tegevused, kaubad ja isikud erinevad monokloroäädikhappe sektoriga seotud tegevustest, kaupadest ja isikutest ning mille kohaselt on värvainete otsus liiga vana. Ta on seisukohal, et suunistes sätestatud sama laadi rikkumise kriteerium on täidetud, kuna nii viidatud varasemad otsused kui ka vaidlustatud otsus käsitlesid kartelle, mis olid seotud EÜ artikli 81 sarnaste rikkumistega. Ei ole nõutav, et tegevused, kaubad ja isikud oleksid samad, vaid piisab, kui tegemist on sama ettevõtjaga, nagu see on käesoleval juhul (vaidlustatud otsuse põhjendus 312).

- 23 Samuti lükkas komisjon tagasi hageja argumendi, et käesolevas asjas rikutakse *non bis in idem* põhimõtet seetõttu, et ta on varasemaid otsuseid raskendavate asjaoludena võtnud arvesse juba komisjoni 1. oktoobri 2003. aasta otsuses 2005/493/EÜ [EÜ] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (asi COMP/E-1/37.370 – Sorbaadid), mille kokkuvõtte avaldati Euroopa Ühenduste Teatajas 13. juulil 2005 (EÜT 2005, L 182, lk 20). Komisjon on seisukohal, et kui ettevõtjad jätkavad sama laadi rikkumise toimepanemist ja kui eelnevad trahvid ei ole neid ajendanud oma käitumist muutma, on tegemist raskendava asjaoluga olenemata sellest, kas viimast on sellisena käsitletud varasemates asjades (vaidlustatud otsuse põhjendus 313).
- 24 Mis puutub koostööteatise kohaldamisesse, siis vähendas komisjon punkti B alusel Clariant GmbH-le määratud trahvisummat 100% võrra, kuna ta oli esimene kartelliosaline, kes esitas tõendid kartelli olemasolu, toimimise, kestuse ja täideviimise kohta. Komisjoni hinnangul teatas Clariant GmbH salajase kartelli olemasolust kuupäeval, mil komisjon ei olnud algatanud uurimist ja mil viimasel puudusid piisavad andmed nimetatud kartelli olemasolu tõendamiseks (vaidlustatud otsuse põhjendused 328–332).
- 25 Komisjon leidis, et Atofina trahvisummat võib oluliselt vähendada, see tähendab 40% võrra, kuna ta oli teine ettevõtja, kes enne vastuväiteteatise saamist esitas komisjonile teavet ja tõendeid, mis aitasid kaasa kartelli olemasolu tuvastamisele, ja kes ei vaidlustanud faktilisi asjaolusid, millele komisjon oma vastuväiteteatistes tugines, et tuvastada kartelli olemasolu (vaidlustatud otsuse põhjendused 337, 338 ja 340).
- 26 Komisjon märkis, et Akzo Nobeli kontsern oli kolmas ettevõtja, kes enne vastuväiteteatise saamist esitas komisjonile teavet ja tõendeid, mis aitasid kaasa monoklooroäädikhappe sektoris kartelli olemasolu tuvastamisele, ja kes ei vaidlustanud faktilisi asjaolusid, millele komisjon tugines oma vastuväiteteatistes, et tuvastada kartelli olemasolu. Sellest tulenevalt hindas komisjon, et Akzo Nobeli kontsern täidab

koostööteatise punkti D teise lõike esimeses ja teises taandes sätestatud tingimusi, mis võimaldab vähendada 25% võrra trahvi, mis talle määrati komisjoniga koostöö puudumise tõttu (vaidlustatud otsuse põhjendused 342–346).

27 Seevastu ei võtnud komisjon arvesse Hoechsti argumente, et ta ei saanud esitada taotlust koostööteatise alusel, kuna oli võõrandanud oma tegevuse monokloroäädikhappe valdkonnas Clariant AG-le 1999. aastal enne uurimismenetluse algatamist, ning et pealegi hõlmas Clariant GmbH esitatud taotlus ka teda. Komisjon on seisukohal, et Hoechstil oli võimalus esitada selline taotlus ajal, mil tegevus monokloroäädikhappe valdkonnas kuulus veel talle, ja et teda ei saa hõlmata Clariant GmbH esitatud taotlus, kuna monokloroäädikhappe kaubandusüksus kuulus Hoechstile ja seejärel Clariant AG-le – kahele eraldiseisvale juriidilisele isikule (vaidlustatud otsuse põhjendused 325 ja 326).

28 Vaidlustatud otsuse artiklis 1 tuvastas komisjon:

„Järgmised ettevõtjad on rikkunud [EÜ] artiklit 81 sellega, et nad jaotasid tootmiskvoote ja kliente, tõstsid kooskõlastatult hindu, korraldasid kompensatsiooni-süsteemi, vahetasid müügiimahtusid ja hindasid puudutavat teavet ning osalesid korrapärastel koosolekutel ja korraldasid muid kontakte eesmärgiga kooskõlastada ja täide viia nimetatud piirangud. Järgmiste ettevõtjate tegevus on EMP artikli 53 lõike 1 rikkumine alates 1. jaanuarist 1994, mis on EMP lepingu jõustumise kuupäev.

[...]

[...]

c) Hoechst [...]: alates 1. jaanuarist 1984 kuni 30. juunini 1997;

[...]

e) Clariant AG, Clariant GmbH: alates 1. juulist 1997 kuni 7. maini 1999.” [Siin ja edaspidi on osundatud otsust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

29 Vaidlustatud otsuse artiklis 2 on trahvisummad määratud järgmiselt:

„a) Akzo Nobel Chemicals [...], Akzo Nobel Nederland [...], Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Functional Chemicals [...], Akzo Nobel Base Chemicals [...], Eka Chemicals [...] ja Akzo Nobel AB:

84,38 miljonit eurot;

b) Hoechst [...]:

74,03 miljonit eurot;

c) Elf Aquitaine [...] ja Arkema [...] (varem Atofina [...]) solidaarselt:

45,00 miljonit eurot;

d) Arkema [...] (varem Atofina [...]):

13,50 miljonit eurot;

e) Clariant AG ja Clariant GmbH solidaarselt:

0 eurot.

[...]"

30 Vaidlustatud otsuse artikli 3 kohaselt:

„Artiklis 1 viidatud ettevõtjad on kohustatud viivitamata lõpetama nimetatud artiklis märgitud rikkumised, kui nad ei ole seda juba teinud.

Nad on kohustatud hoiduma artiklis 1 kirjeldatud mis tahes tegevuse või käitumise kordamisest ja sarnast eesmärki või mõju omavast mis tahes tegevusest või käitumisest.”

Menetlus ja poolte nõuded

- 31 Hageja esitas käesoleva hagiavalduse, mis saabus kohtu kantseleisse 25. aprillil 2005.
- 32 Kuna Esimese Astme Kohtu kodade koosseis muutus, kuulub ettekandja-kohtunik nüüd seitsmenda koja koosseisu, mistõttu käesolev kohtuasi määrati sellele kojale.
- 33 Ettekandja-kohtuniku esitatud ettekande põhjal otsustas Esimese Astme Kohus (seitsmes koda) avada suulise menetluse.
- 34 Poolte kohtukõned ja nende vastused Esimese Astme Kohtu suulistele küsimustele kuulati ära 18. juuni 2008. aasta kohtuistungil.
- 35 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

– tühistada vaidlustatud otsuse artiklid 2 ja 3;

- teise võimalusena vähendada trahvisummat;

- mõistja kohtukulud välja komisjonilt.

36 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

- jätta hagi rahuldamata;

- mõistja kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

37 Oma hagi toetuseks on hageja esitanud seitse väidet. Esimene käsitleb asjaolu, et kartelli eest, millega seoses karistatakse, hageja ei vastuta, kuna ta võõrandas oma tegevuse monokloroäädikhappe valdkonnas, teine käsitleb määratud trahvi õigusvastasust, kolmas koostööteatise arvesse võtmata jätmist, neljas hindamisviga trahvi põhisumma arvutamisel, viies trahvi põhjendamatu suurendamist korduvuse alusel, kuues menetlusvigu ja seitsmes vaidlustatud otsuse artiklis 3 sätestatud korralduse lõpetada rikkumine õigusvastasust.

Esimene väide, et kartelli eest, millega seoses karistatakse, hageja ei vastuta, kuna ta võõrandas oma tegevuse monokloroäädikhappe valdkonnas

Poolte argumendid

38 Hageja väitel ei vastuta ta enam monokloroäädikhappe tegevusharus toime pandud rikkumiste eest, kuna vastutus nende rikkumiste eest on piiramatus ulatuses üle läinud Virteon GmbH-le koos selle haru eraldamise ja võõrandamisega. Samuti märgib hageja, et monokloroäädikhappe tegevusharu eraldati õiguslikult ja võõrandati 30. mail 1997 tema 100-protsendilise osalusega tütarettevõtjale Virteonile samal ajal nelja ülejäänud suure tegevusvaldkonnaga, mis on seotud erikemikaalidega. Seega jätkas Virteon eraldiseisva ettevõtjana samadel tingimustel seda tegevust. Järelikult astus viimane hageja asemele nii õiguslikus kui ka majanduslikus tähenduses. Virteoni omandamine Clariant AG poolt ei muutnud midagi Virteoni vastutuse osas, kes kujundati ümber Clariant GmbH-ks. Seega Clairant AG poolt Virteoni omandamisega kaasnenud muudatus aktsionäride koosseisus ei avaldanud mingit mõju äriühingu vastutusele, kuna asjaomase ettevõtja majanduslik olemus ja seega ka järjepidevus säilisid. Lisaks jätkas Clariant GmbH-ks ümberkujundatud Virteon kontsernis samal õiguslikul kujul ilma igasuguse õigusliku või majandusliku katkestuseta.

39 Hageja on seisukohal, et kui ettevõtte võõrandatakse tervikuna nii, et uus õigussubjekt asendab oma eelkäijat ja jätkab tegevust tema asemel, tingib majandusliku järjepidevuse põhimõte selle, et võõrandatud ettevõtja vastutus kartellis osalemise eest läheb samal ajal üle. Seega vastutuse tuvastamisel „tuleb jälgida ettevõtte liikumist majanduslikust, mitte õiguslikust tegelikkusest”. Käesoleval juhul muutusid pärast monokloroäädikhappe valdkonnas tegevuse eraldamist ja võõrandamist kartelliõiguse rikkumise eest vastutavateks õigussubjektideks Virteon ja seejärel Clariant GmbH, mitte Hoechst.

40 Hageja märgib samuti, et asjaolu, et Clariant jätkas olemasolevates kokkulepetes osalemist, ilmestab ettevõtja järjepidevust.

- 41 Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-49/92 P: komisjon *vs.* Anic Participazioni (EKL 1999, lk I-4125), millele komisjon viitab, ei võimalda teha teisi järeldusi. Selle kohtuotsuse kohaselt puudutab põhimõte, et ettevõtja juhi vastutus säilib vaatamata tema ettevõtte tegevuse võõrandamisele, üksnes ettevõtja võõrandamist kolmandatele isikutele, mitte nagu käesoleval juhul olukorda, kus ettevõtja võõrandatakse kontserni kuuluvale õigussubjektile. Selles küsimuses täpsustas hageja kohtuistungil, et oma ühes hiljutises kohtuotsuses (11. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-280/06: ETI jt, EKL 2007, lk I-10893) kinnitas Euroopa Kohus, et võttes arvesse, et rikkumise toime pannud üksuse ja tema majandusliku õigusjärglase vahel olid ülemineku hetkel struktuurilised sidemed, kehtib majandusliku järjepidevuse kriteerium.
- 42 Samuti märgib hageja, et vastutuse üleminek nähtub võõrandamislepingust, milles pooled on sõnaselgelt kinnitanud, et Virteon vabastab hageja oma vastutusest selles kontsernis. Hageja väitel tuleneb kohtupraktikast, et sellist kontsernisest vastutuse võtmist tuleb trahvi määramisel arvestada.
- 43 Mis puutub komisjoni argumenti, et võõrandades oma tegevuse monokloroäädikhappe valdkonnas, püüdis hageja vabaneda oma vastutusest, siis väidab hageja vastu, et alates 1996. aastast toimunud kontserni etapiviisiline ümberkujundamine oli protsess, mida ei mõjutanud ega ajendanud spetsiifiliste tegevusvaldkondade teatud eripärad. Ümberkujundamine seisnes kõigi selliste tegevuste väljast sisseostmises, mis ei olnud seotud ravimitööstus- ja põllumajandussektoriga.
- 44 Hageja seisukohta kinnitab kohtupraktika ja komisjoni otsustuspraktika. Kui komisjon kasutab trahvi adressaatide tuvastamisel kaalutusõigust, rikub ta sellega põhimõtet, et haldusorgan on seotud oma vastavate otsustega – seda printsiipi sisaldab Nice'is 7. detsembril 2000 välja kuulutatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (EÜT 2000, C 364, lk 1) preambul ja artikkel 20.

45 Kohtuistungil lisas hageja, et vastupidi komisjoni väidetule puudub viimasel kaalutlusõigus EÜ artikli 81 rikkujate tuvastamiseks, vaid nad tuvastatakse kooskõlas eespool viidatud kohtupraktika tingimustega.

46 Lisaks väidab hageja, et kui ta oleks säilitanud monokloroäädikhappe tegevusharu, oleksid viimasel autonoomsed funktsioonid ja ülesehitus ja ta kannaks ainuisikuliselt vastutust oma tulemuste eest. Lisaks ei olnud hageja teadlik rikkumistest väljaspool kõnealust tegevusvaldkonda, kuna monokloroäädikhappe tegevusharu nende töötajate käitumine, kes osalesid rikkumises, läks muu hulgas vastuollu Hoechsti kontserni poliitikaga, mis pooldab konkurentsioiguse järgimist.

47 Komisjon vaidleb sisuliselt vastu, et arvestada ei saa hageja väidet, mille kohaselt tema monokloroäädikhappe tegevuse ümberkujundamine vabastas ta täielikult igasugusest vastutusest. Kui hageja tõlgendus oleks õige, annaks see suurettevõtjatele lihtsa võimaluse pääseda kartelli õiguslikest tagajärgedest või vähemalt vähendada äririski kartelli ilmsikstulekul.

48 Lisaks märgib ta, et rikkumise kõigist 149 kuust puudutab hageja väide tegelikult üksnes juunit 1997 ja et sellistel asjaoludel vaidlustatud otsuse tühistamine üksnes ühe kuu tõttu ei ole õigustatud.

49 Selles küsimuses märgib komisjon, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib eeldada, et 100-protsendilise osalusega tütarettevõtja – nagu oli Virteon käesoleval juhul 30. maist 1997 kuni 30. juunini 1997 – täidab sisuliselt oma emaettevõtja antavaid korraldusi, ilma et ta peaks kontrollima, kas emaettevõtja tegelikult kasutas oma õigusi. Seetõttu oleks Hoechst pidanud tõendama, et tegelikult määras tema endine tütarettevõtja sõltumatult oma käitumise turul juunis 1997, mida ta aga ei ole teinud.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 50 Tuleb meenutada, et kooskõlas väljakujunenud kohtupraktikaga vastutab konkurent-sieeskirjade rikkumise eest füüsiline või juriidiline isik, kes juhib ettevõtjat rikkumise toimepanemise ajal, isegi kui rikkumise tuvastanud otsuse vastuvõtmise kuupäeval oli selle ettevõtte käitamise vastutus üle antud teisele isikule (Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsused kohtuasjades C-286/98 P: Stora Kopparbergs Bergslags vs. komisjon, EKL 2000, lk I-9925, punkt 37, ja C-279/98 P: Cascades vs. komisjon, EKL 2000, lk 9693, punkt 78; Esimese Astme Kohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-9/99: HFB jt vs. komisjon, EKL 2002, lk II-1487, punkt 103).
- 51 Konkurentsinoormide tõhususe tagamiseks peab erandlikult olema võimalik omistada kartellis osalenud ettevõtja käitumist mitte selle esialgsele, vaid uuele käitajale, tingimusel et viimast võib põhjendatult pidada esialgse käitaja õigusjärglaseks – seda juhul, kui viimane jätkab kartellis osalenud ettevõtte käitamist (vt selle kohta kohtujurist Kokott'i ettepanek kohtuasjas, milles tehti eespool viidatud kohtuotsus ETI jt, punktid 75 ja 76). Kui puuduks igasugune muu võimalus kohaldada karistust mõnele teisele ettevõtjale peale selle, kes karistuse toime pani, võiksid ettevõtjad karistusi vältida pelgalt asjaolu tõttu, et nende isik on muutunud ümberkujundamise, õiguste loovutamise või muude õiguslike või organisatsiooniliste muudatuste tulemusena (selles osas vt eespool viidatud kohtuotsus ETI jt, punkt 41).
- 52 Samuti on Euroopa Kohus kinnitanud, et mainitud „majandusliku järjepidevuse” kriteerium kuulub kohaldamisele üksnes juhul, kui ettevõtte käitamise eest vastutava juriidilise isiku õiguslik olemasolu on lõppenud rikkumise toimepanemise järel (eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Anic Partecipazioni, punkt 145, ja eespool viidatud kohtuotsus HFB jt vs. komisjon, punkt 104) või ettevõtja sisemiste ümberkorralduste puhul, kui esialgne käitaja õiguslikult küll ei lõpe, kuid tema majandustegevus asjaomasel turul lõppeb, võttes sealjuures arvesse struktuurilisi sidemeid kartellis osalenud ettevõtte esialgse ja uue käitaja vahel (vt selle kohta Euroopa Kohtu 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland, EKL 2004, lk I-123, punkt 359, ja eespool viidatud kohtuotsus ETI jt, punkt 41).

- 53 Käesoleval juhul tuleneb otsusest ja hageja märkustest vastuväiteteatise kohta, et Hoechst tootis ise monokloroäädikhapet oma keemiaosakonna kaudu kuni 30. maini 1997. Nii see kui ka teised osakonnad võõrandati 30. mail 1997 Virteonile, kes oli Hoechsti 100-protsendiline tütarettevõtja. Virteoni kõigi aktsiate müügiga 30. mail 1997 loovutas Hoechst kogu oma monokloroäädikhappe tegevuse Clariant AG-le.
- 54 Mis puutub hageja vastutusse kartellis osalemise eest ajavahemikus kuni 30. maini 1997, siis piirdus hageja kinnitusega, et monokloroäädikhappe tegevusharu oli korralduslikult ja ülesannete poolest sõltumatu ja et hageja ei olnud õigusrikkumisest teadlik. Samuti väidab ta, et töötajate osalemine õigusrikkumises ei olnud kooskõlas kontserni poliitikaga, mis näeb ette konkurentsioiguse järgimise.
- 55 Siiski tuleb märkida, et kuni oma kemikaalide tegevusharu Viteonile võõrandamiseni 30. mail 1997 oli hageja juriidiline isik, kes vastutas otseselt oma monokloroäädikhappe tegevusharu käitamise ja kõnealuse rikkumise toime pannud töötajate eest. Sellistel asjaoludel oleks hageja pidanud olema teadlik nende tegevusest ja ta ei saa tugineda oma organisatsioonisisestele puudustele (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 29. mai 1991. aasta otsus kohtuasjas T-12/90: Bayer *vs.* komisjon, EKL 1991, lk II-219, punkt 35). Seetõttu tuleb monokloroäädikhappe tegevusharus tema töötajate õigusvastane tegevus panna süüks hagejale.
- 56 Lisaks tuleb meenutada, et komisjoni otsuste kohaldamiseks ja täitmiseks konkurentsiõiguse valdkonnas on siiski vaja adreseedina tuvastada üksus, mis on juriidiline isik (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 20. aprilli 1999. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ja T-335/94: Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, EKL 1999, lk II-931, punkt 978). Seetõttu pani komisjon õigesti vastutuse monokloroäädikhappe tegevusharu rikkumise eest hagejale, kes oli tegelikult viimase tegevuse eest vastutav juriidiline isik.

- 57 Mis puutub ajavahemikku 30. maist kuni 30. juunini 1997, siis piirdub hageja täpsustusega, et selle ajavahemiku vältel oli monokloroäädikhappe tegevusharu koos teiste harudega võõrandatud tütarettevõtjale Virteon, mille 100-protsendiline osalus oli Hoechstil kuni selle võõrandamiseni Clariant AG-le 30. juunil 1997.
- 58 Siinkohal tuleb märkida, et komisjon võttis seda perioodi arvesse, tuginedes vaidlustatud otsuse põhjendustes 217–219 ettevõtja mõistele EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 tähenduses. Arvestades seda mõistet, millele tugineb kogu ühenduse kohtupraktika rikkumise eest vastutuse omistamise kohta juriidilistele isikutele, kes moodustavad sama ettevõtja, omistas komisjon rikkumise ajavahemikus 30. maist kuni 30. juunini 1997 õigesti Hoechstile. Ettevõtja mõiste EÜ artikli 81 tähenduses hõlmab nimelt majandusüksusi, millel on isikulistest, varalistest ja mittevaralistest osadest koosnev ühtne organisatsioon, mis kestvalt taotleb kindlaks-määratud majanduslikku eesmärki ja mis võib kaasa aidata selles sättes nimetatud rikkumise toimepanemisele (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 10. märtsi 1992. aasta otsus kohtuasjas T-11/89: Shell vs. komisjon, EKL 1992, lk II-757, punkt 311, ja eespool viidatud HFB jt vs. komisjon, punkt 54).
- 59 Konkreetsel juhul, kus emaettevõtjale kuulub 100% suurune osalus rikkumises osalenud tütarettevõtja aktsia- või osakapitalist, saab lähtuda lihtsast eeldusest, et sel emaettevõtjal on otsustav mõju tütarettevõtja käitumisele (vt selle kohta Euroopa Kohtu 25. oktoobri 1983. aasta otsus kohtuasjas 107/82: AEG-Telefunken vs. komisjon, EKL 1993, lk 3151, punkt 50, ja eespool viidatud kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt vs. komisjon, punktid 961 ja 984) ja et mõlemad moodustavad sama ettevõtja EÜ artikli 81 tähenduses (Esimese Astme Kohtu 15. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03: Tokai Carbon jt vs. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 59). Seega peab emaettevõtja, kes vaidlustab ühenduste kohtus komisjoni otsuse talle tema tütarettevõtja tegevuse eest trahvi määramise kohta, selle eelduse ümber lükkama, esitades tüharettevõtja iseseisvust kinnitavad tõendid (Esimese Astme Kohtu 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-314/01: Avebe vs. komisjon, EKL 2006, lk II-3085, punkt 136; vt selle kohta samuti eespool viidatud kohtuotsus Stora Kopparbergs Bergslags vs. komisjon, punkt 29).

60 Käesoleval juhul tuleb märkida, et Virteon oli 30. maist kuni 30. juunini 1997 Hoechsti 100-protsendilise osalusega tütarettevõtja. Kuna Hoechst, nagu nähtub vastuväiteteatisele esitatud hageja vastusest, võõrandas Virteoni Clariant AG-le – see tehing viidi lõpule 17. juuli 1997. aasta lepinguga ja teostati aktsiate ülekandmisega 30. juulil 1997 –, oli monokloroäädikhappe tegevusharu loovutamisel tütarettevõtjale sõnaselge eesmärk võõrandada selle tütarettevõtja aktsiad kolmandale ettevõtjale. Neil asjaoludel tuleb lugeda tuvastatuks, et viidates oma tütarettevõtja Virteon GmbH iseseisvusele, ei lükanud hageja ümber eeldust, et emaettevõtjal oli otsustav mõju oma 100-protsendilise osalusega tütarettevõtja käitumisele (eespool viidatud kohtuotsus AEG-Telefunken vs. komisjon, punkt 50, ja eespool viidatud 15. juuni 2005. aasta kohtuotsus Tokai Carbon jt vs. komisjon, punkt 59).

61 Samuti tuleb tagasi lükata hageja väite, et koos tema monokloroäädikhappe majandusüksuse võõrandamisega teisele ettevõtjale läks uuele käitajale üle vastutus konkurentsivastase tegevuse eest. Arvestades eespool punktis 50 viidatud kohtupraktikat, peab hageja kui juriidiline isik, kes juhtis kõnealust ettevõtet rikkumise toimepanemise ajal, vastutama selle rikkumise eest, isegi kui rikkumist tuvastava otsuse vastuvõtmise kuupäevaks oli selle ettevõtte käitamise eest vastutav Clariant AG. Isikliku vastutuse põhimõtet ei saa majandusliku järjepidevuse printsiibiga kahtluse alla seada käesolevale sarnases olukorras, kus kartellis osalenud ettevõtja võõrandab oma ettevõtte iseseisvale kolmandale isikule, kusjuures endise ja uue käitaja vahel puudub struktuuriline side (vt selle kohta kohtujurist Kokott'i ettepanek eespool viidatud kohtuotsuses ETI jt, punkt 82).

62 Vastupidi hageja väidetule ei kuulu ta ühegi erandi alla, mille puhul Euroopa Kohus pidas vajalikuks majandusliku järjepidevuse kriteeriumi kasutamist, et omistada kõnealusel tegevusalal tegutsenud esialgse ettevõtja konkurentsivastane käitumine uuele ettevõtjale. Kuigi monokloroäädikhappe tegevusharu võõrandati küll kõigepealt kontsernisiseselt Hoechsti tütarettevõtjale Virteonile, selleks et see võõrandada edasi Clariant AG-le, oli Hoechst siiski pärast rikkumise toimepanemist eraldiseisev juriidiline isik (vt selle kohta Euroopa Kohtu 14. juuli 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-65/02 P ja C-73/02 P: ThyssenKrupp vs. komisjon, EKL 2005, lk I-6773, punkt 88).

63 Lisaks ei saa hageja vastupidi oma arvamusele tugineda kohtupraktikale, mille kohaselt ühelt õiguslikult üksuselt teisele majandustegevuse täielikul või osalisel võõrandamisel võib vastutust esialgse käitaja rikkumise eest, mis on toime pandud kõnealuse majandustegevuse raames, omistada uuele käitajale, kui viimane on esialgse käitajaga üks majandusüksus konkurentsieeskirjade kohaldamise seisukohalt, ja see kehtib isegi siis, kui esialgne käitaja on õigusliku üksusena veel olemas (eespool viidatud kohtuotsus ETI jt, punkt 48). Seetõttu tuleb märkida, et Virteoni võõrandamine Clariant AG-le 30. juunil 1997 ei tekitanud mis tahes struktuurilist või organisatsioonilist sidet Clariant AG ja Hoechsti vahel, kes on kaks eraldiseisvat ettevõtjat EÜ artikli 81 tähenduses ning kelle vaheline ainus majanduslik side seisneb selles, et Clariant AG omandas kogu osaluse Virteonis ja sellega Hoechsti monokloroäädikhappe tegevusharu.

64 Uuele käitajale eelmise käitaja toimepandud rikkumise omistamine on igal juhul komisjoni õigus, mida kohtupraktika teatud tingimustes lubab, mitte kohustus, seda eeskätt nagu käesoleval juhul, kui rikkumise toime pannud esialgne käitaja eksisteerib endiselt õiguslikult ja majanduslikult (eespool viidatud kohtuotsus ETI jt, punkt 40). Lisaks puudub käesolevas asjas oht, et rikkumise toime pannud ettevõtja pääseb karistusest – sellise ohu vastu võitleb majandusliku järjepidevuse põhimõte (vt eespool punkt 51) –, kuna Hoechst eksisteerib endiselt nii õiguslikult kui ka majanduslikult.

65 Hageja ei saa ka tugineda oma vastutuse üleandmisele tema tegevusharu võõrandamise lepingu alusel, mille ta sõlmis Virteoniga. Esiteks ei saa ta komisjoni ees tugineda sellisele lepingule, et pääseda ühenduse konkurentsioiguses sätestatud karistustest, niivõrd kui selle lepinguga jaotatakse ümber vastutus kartellis osalenud äriühingute vahel. Teiseks ei mõjuta võõrandamislepingu sätete alusel käesolevas asjas väidetavalt läbi viidud vastutuse üleandmine hageja vastutuse tuvastamist, kuna see leping sõlmiti Hoechsti ja tema tütaretevõtja vahel, kelle 100-protsendiline osalus kuulus Hoechstile ning kelle õigusvastast käitumist saab seega omistada talle seetõttu, et ta oli emaettevõtja. Erinevalt hageja viidatud 13. detsembri 2001. aasta otsusest liidetud kohtuasjades T-45/98 ja T-47/98: Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni vs. komisjon (EKL 2001, lk II-3757, punkt 62), milles Esimese Astme Kohus märkis, et komisjonil on erandlikult õigus omistada äriühingule selle õiguseellase õigusvastast käitumist, ei nähtu kohtutoimiku materjalidest igal juhul, et Clariant AG oleks

nõustunud vastutama Hoechsti tegevuse eest, mis leidis aset enne viimase monokloroäädikhappe tegevusharu võõrandamist.

⁶⁶ Sellest tuleneb, et nõustuda ei saa hageja väitega, et vastutus konkurentsivastase käitumise eest tema monokloroäädikhappe tegevusharus läks selle haru võõrandamisega üle Clariant AG-le.

⁶⁷ Kuna komisjon on õigesti omistanud Hoechstile vastutuse 1. juunist 1984 kuni 30. juunini 1997 toime pandud rikkumiste eest, tuleb esimene väide põhjendamatuks tõttu tagasi lükata.

Teine väide, et trahv on õigusvastane

Poolte argumendid

⁶⁸ Hageja väitel on talle määratud trahv õigusvastane ulatuses, milles Virteoni uus emaettevõtja, hiljem Clariant AG, vabastati täielikult trahvist, samas kui temale, endisele emaettevõtjale sellist vabastust ei võimaldatud. Lisaks on komisjon rikkunud põhiõiguste harta artiklis 20 sätestatud võrdse kohtlemise põhimõtet, samuti koostööteatise mõtet ja eesmärki.

⁶⁹ Kuna monokloroäädikhappe ettevõtte, mis oli kõigepealt Hoechsti omandis, mis seejärel võõrandati Virteoni, hiljem Clariant GmbH-le, enne kui Clariant AG seda käitama hakkas, kujutab endast majandusüksust, hõlmas Clariant AG esitatud taotlus trahvidest vabastamise kohta kõiki „Hoechsti/Virteoni/Clarianti ettevõtte” juriidilisi

isikuid. Seda hinnangut kinnitab asjaolu, et komisjon (vaidlustatud otsuse põhjendus 332) laiendas Clariant GmbH-le määratud trahvidest vabastamist viimase emaettevõtja Clariant AG-le põhjusel, et viimase ja Virteoni, hiljem Clariant GmbH vahel on side, ning tulenevalt komisjoni otsusetegemise praktikast. Kuna komisjon ei käsitlenud hagejat osana Clariant GmbH-d ja Clariant AG-d hõlmavast majandusüksusest, tõlgendas komisjon EÜ artikli 81 tähenduses ja kohtupraktikas määratletud ettevõtja mõistet valesti.

70 Lisaks märgib hageja, et kartelli rakendati kestvalt samal viisil samade isikute poolt kogu rikkumise vältel ning et seetõttu ei hõlma Clariant GmbH taotlus trahvidest vabastamise kohta üksnes ajavahemikku pärast Virteoni omandamist. Faktilised asjaolud, mille Clariant GmbH esitas oma trahvidest vabastamise taotluses, puudutavad nimelt kogu ajavahemikku, mille vältel rikkumine toime pandi. Seega esitatud teavet arvestades oleks komisjon pidanud võimaldama hagejale erikohtlemist viimase tehtud koostöö alusel. Lisaks esitati trahvidest vabastamise taotlus kogu „tegevusala” nimel.

71 Hageja täpsustab, et enne 1997. aasta teist poolt ei olnud tal võimalik esitada trahvidest vabastamise taotlust, kuna enne seda kuupäeva ei olnud ta kartellist teadlik. Ka hiljem ei saanud ta sellist taotlust esitada, sest 30. juunil 1997 võõrandas ta Clariant AG-le kogu oma monokloroäädikhappe ettevõtte.

72 Viimaks leiab hageja, et kui koostööteatisest tulenev trahvidest vabastamine ei hõlma ajavahemikku, mil Hoechst oli monokloroäädikhappe ettevõtte omanik, kaotaks koostööteatis oma mõtte, kuna rikkumise toimepanija ehk monokloroäädikhappe majandusüksus tegi komisjoniga koostööd ja avaldas salajase teabe rikkumise kohta.

73 Komisjon palub selle väite tagasi lükata.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 74 Kõigepealt tuleb märkida, et hinnates esimest väidet, mis käsitles Hoechsti monokloroäädikhappe tegevuse raames toime pandud rikkumiste temale omistamise väidetavat õigusvastasust (vt eespool punktid 53-60), tuvastati, et hageja vastutust ajavahemiku 1. jaanuarist 1984 kuni 30. juunini 1997 eest ei saa lugeda üle läinuks Clariant AG-le alates hetkest, mil viimane võttis Hoechstilt üle monokloroäädikhappe tegevuse 30. juunil 1997.
- 75 Kuna arvesse ei saa võtta hageja väidet, et kõigepealt Hoechsti omandis olnud monokloroäädikhappe ettevõtte, mis seejärel võõrandati Clariant AG-le, on autonoomne majandusüksus, ei hõlma Clariant GmbH 6. detsembri 1999. aasta kirjaga koostööteatise alusel esitatud taotlus (edaspidi „trahvide määramata jätmise või vähendamise taotlus”) äriühingut, kelle omandis monokloroäädikhappe ettevõtte varem oli, nimelt Hoechsti. Tuleb rõhutada, et Hoechst ja Clariant AG on kaks erinevat juriidilist isikut, kes osalesid teineteise järel monokloroäädikhappe kartellis ja kes kuuluvad kahe eraldiseisva ettevõtja koosseisu EÜ artikli 81 tähenduses (vt eespool punkt 63). Clariant GmbH koostööteatise alusel esitatud taotlusest saab kasu seetõttu üksnes ettevõtja, kelle koosseisu viimane kuulub, mitte aga Hoechst.
- 76 Sellist järeldust ei sea kahtluse alla hageja väide, et trahvide määramata jätmise või vähendamise taotlusest tulenevalt viitab see taotlus ajavahemikule, mil hageja tegutses monokloroäädikhappe turul. Koostööteatise punktist B trahvi määramata jätmise või selle summa olulise vähendamise kohta tuleneb nimelt, et ettevõtjale, kelle tegevus vastab mõnele selles nimetatud punktile, võidakse määratud trahvisummat vähendada kuni trahvist täieliku vabastamiseni. Samas vastavalt eespool punktis 75 märgitule ei ole selle taotluse koostaja Hoechst, vaid Clariant GmbH, kes kuulus selle kuupäeva seisuga ettevõtja Clariant koosseisu. Vaidlus puudub selles, et nimetatud taotluse esitamise ajal ei olnud Hoechstil mingit mõju äriühingule, kes teatas kartelli olemasolust. Järelikult ja olenemata asjaolust, et selles taotluses viidatakse ajavahemikule, mil Hoechst tegutses

monokloroäädikhappe turul, ei puudutanud Clariant GmbH selline samm Hoechsti ega võimaldanud ka viimasel saada osa koostööteatise sätetatud erikohtlemisest.

77 Samuti tuleb tagasi lükata hageja väide, et tal endal puudus võimalus esitada taotlus koostööteatise alusel ajavahemikus, mil monokloroäädikhappe tegevus oli tema kontrolli all. Hageja ei ole oma väite kinnituseks esitanud ühtegi tõendit ja igal juhul ei ole ta tõendanud, et monokloroäädikhappe tegevus oli enne selle tütaretttevõtjale üleandmist kuni 30. maini 1997 autonoomne ja väljaspool tema vastutust.

78 Sarnaselt komisjonile leiab Esimese Astme Kohus, et käesoleval juhul ei sea vaidlustatud otsus kahtluse alla koostööteatise mõtet ja eesmärki. Kuna Clariant AG ja selle tütaretttevõtja Clariant GmbH kujutavad endast üht majandusüksust, on neil seetõttu, et nad moodustavad ühe ettevõtja, õigus saada osa koostööteatisega sätetatud erikohtlemisest, ilma et see ohustaks koostööteatise eesmärki. Sama järeldus ei kehti hageja suhtes, kuna viimasel puudub side trahvide määramata jätmise või vähendamise taotluse koostaja Clariant GmbH-ga.

79 Viimaks, mis puutub väitesse, et komisjon rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, siis tuleb meenutada, et seda põhimõtet on rikutud ainult siis, kui sarnaseid olukordi koheldakse erinevalt või kui erinevaid olukordi koheldakse ühetaoliselt, välja arvatud siis, kui selline kohtlemine on objektiivselt põhjendatud (Euroopa Kohtu 13. detsembri 1984. aasta otsus kohtuasjas 106/83: Sermide, EKL 1984, lk 4209, punkt 28, ja Esimese Astme Kohtu 4. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-304/02: Hoek Loos vs. komisjon, EKL 2006, lk II-1887, punkt 96). Kuna hageja oli Clariantist eraldiseisev ettevõtja ega ole viimasega – kes esitas esimesena otsustavaid tõendeid kartelli olemasolu kohta – sarnases olukorras, ei saa käesolevas asjas arvestada vastuväidet võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumise kohta.

80 Eespool toodut kogumis arvestades tuleb tagasi lükata hageja teine väide, et määratud trahv on õigusvastane.

Kolmas väide, et koostööteatist ei ole arvesse võetud

Poolte argumendid

- 81 Hageja heidab komisjonile ette, et viimane ei vähendanud tema trahvisummat koostööteatise alusel vähemalt 10% võrra. Nimetatud teatise punkti D lõike 2 teise taande kohaselt teatas ta komisjonile, et oma vastuses vastuväiteteatisele ei vaidlusta ta rikkumist puudutavaid faktilisi asjaolusid ja seetõttu tuleks sarnaselt teistele kartelliosalistele vähendada ka temale määratud trahvi.
- 82 Ta märgib, et vastuväiteteatisele esitatud vastuse punktist 9 nähtub, et ta ei vaidlustanud vastuväiteteatise sisalduvaid komisjoni esitatud faktilisi asjaolusid. Vastuväidete esitama jätmist ei sea kahtluse alla asjaolu, et samas punktis 9 märkis hageja, et ta jääb tuvastatud faktiliste asjaolude osas komisjoni omast erineva õigusliku hinnangu juurde.
- 83 Mis puutub väitesse, et hageja ei möönnud faktilisi asjaolusid, kuna tema väitel ei olnud ta neist teadlik, siis väidab hageja vastu, et see, et ta ise ei olnud faktilistest asjaoludest teadlik, ei saa seada kahtluse alla nende möönmist.
- 84 Lisaks väidab ta, et koostööteatise sõnastusest, komisjoni otsusetegemise praktikast ega kohtupraktikast ei tulene, et trahvi vähendamine faktiliste asjaolude vaidlustamata jätmise eest sõltub eraldiseisva taotluse esitamisest. Seega on tal õigustatud ootus temale määratud trahvi vähendamisele koostööteatise alusel.

85 Lisaks ei selgitanud komisjon, miks ta ei võtnud arvesse faktiliste asjaolude vaidlustamata jätmist trahvi määramisel, ega täpsustanud menetluskäiku. Selles osas väidab hageja, et Esimese Astme Kohus on kinnitanud, et hinnang faktiliste asjaolude vaidlustamata jätmise kohta peab nähtuma põhjendustest ettevõtjaga tehtud koostöö kohta (Esimese Astme Kohtu 29. aprilli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-236/01, T-239/01, T-244/01–T-246/01, T-251/01 ja T-252/01: Tokai Carbon jt vs. komisjon, EKL 2004, lk II-1181, punktid 414 jj).

86 Komisjon vaidleb vastu, et koostööteatise abil erikohtlemise saavutamiseks oleks hageja pidanud esitama formaalse taotluse kooskõlas nimetatud koostööteatise punktiga E. Samas kogu haldusmenetluse jooksul kaitses hageja end väitega, et ta sai temale ette heidetavatest rikkumistest teada alles 2003. aastal ning seetõttu ei saanud ta esitada enda nimel seda taotlust.

87 Lisaks ei ole hageja komisjoni hinnangul sõnaselgelt avaldanud, et ta ei vaidlusta faktilisi asjaolusid koostööteatise tähenduses. Ta märgib, et vastuväiteteatisele esitatud vastuse punktis 9 koos kinnitusega faktiliste asjaolude vaidlustamata jätmise kohta täheldab Hoechst ühtlasi, et neist faktilistest asjaoludest ei piisa komisjoni õiguslike järelduste põhistamiseks. Muu hulgas vastuväiteteatisele antud vastuse eelmises punktis väitis hageja, et ta ei ole võimeline andma teavet väidetava rikkumise üksikasjade kohta, välja arvatud andmed, mida ta saab järeldada vastuväiteteatisest endast, kuna 1997. aastal võõrandas ta Clariantile oma monokloräädikhappe tegevusala kogu selle juurde kuuluva personali ja varaga. Komisjoni arvates ei ole hageja ka Esimese Astme Kohtus sõnaselgelt tunnistanud oma osalemist kartellis.

88 Komisjon tuletab meelde, et kohtupraktika kohaselt on koostööteatise alusel trahvisumma vähendamine õigustatud üksnes juhul, kui esitatud infost ja üldisemalt asjaomase ettevõtja käitumisest nähtub tõeline koostöötahe. Samas ei ole hageja esitanud üksikasju ega tõendanud oma tahet teha komisjoniga koostööd, vaid on ise

endale vastu rääkinud, väites, et temal ei ole dokumente ega lepinguid, mille abil ta võiks olukorda selgitada.

- 89 Viimaks vaidleb komisjon vastu väitele, et vaidlustatud otsus on puudulikult põhjendatud. Vaidlustatud otsuse põhjendustes 324–326 käsitleb komisjon hageja peamisi vastuväiteid, eeskätt neid, mis esitati haldusmenetluses seoses koostööteatise kohaldamisega. Kuna hageja ei ole sõnaselgelt ja üheti mõistetavalt vaidlustanud faktilisi asjaolusid, arvas komisjon, et puudub vajadus põhjalikuma põhjenduse järele, kui on see, mis asub juba vaidlustatud otsuses. Lisaks ei ole viitamine eespool viidatud 29. aprilli 2004. aasta otsusele kohtuasjas Tokai Carbon jt *vs.* komisjon asjakohane.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 90 Koostööteatise punkt D „Trahvisumma oluline vähendamine” sätestab:

„1. Kui ettevõtja teeb koostööd, ilma et oleksid täidetud kõik punktides B ja C sätestatud tingimused, vähendatakse trahvisummat, mida talle oleks koostöö puudumisel määratud, 10–50% võrra.

2. See võib toimuda järgmistel juhtudel:

- enne vastuväiteteatise saatmist esitab ettevõtja komisjonile andmeid, dokumente ja muid tõendeid, mis oluliselt aitavad kaasa toimepandud rikkumise tuvastamisele;

- pärast vastuväiteteatise saamist teatab ettevõtja komisjonile, et ta ei vaidlusta sisuliselt faktilisi asjaolusid, millele komisjoni süüdistused tuginevad.” [mitte-ametlik tõlge]

⁹¹ Tuleb meenutada, et selleks et ettevõtja trahvi vähendataks faktiliste asjaolude vaidlustamata jätmise alusel vastavalt koostööteatise punkti D lõike 2 teisele taandele, peab ettevõtja pärast vastuväiteteatisega tutvumist teavitama komisjoni selgelt, et ta ei kavatse vaidlustada faktiliste asjaolude õigsust (8. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas T-44/00: Mannesmannröhren-Werke vs. komisjon, EKL 2004, lk II-2223, punkt 303).

⁹² Käesoleval juhul nähtub hageja märkustest, mille ta esitas vastuseks vastuväiteteatisele, järgmine selgitus:

„Hoechst soovib rõhutada, et ta ei vaidlusta vastuväiteteatises komisjoni tuvastatud faktilisi asjaolusid. Hoechst kavatseb siiski tõestada, et õiguslikust küljest ei piisa neist faktilistest asjaoludest, et põhistada komisjoni teatud õiguslikke järeldusi. Allpool Hoechsti tõstatatud teesid käsitlevad seega üksnes õiguslikku hinnangut käesoleva asjaga seotud faktidele.”

93 Lisaks tuleb märkida, et vastuväiteteatisele esitatud vastuses kinnitas hageja:

„Hoechst ei ole võimeline andma teavet väidetava rikkumise üksikasjade kohta, välja arvatud andmed, mida ta saab järeldada vastuväiteteatisest endast, kuna 1997. aastal võõrandas ta Clariantile oma monokloräädikhappe tegevusala koos selle juurde kuuluva personali ja varaga. Seega ei ole Hoechstil kartellis väidetava osalemise kohta teabe saamiseks muid allikaid kui teatavad raamatupidamislikud põhiaandmed, nagu käive jms.”

94 Komisjon leiab, et vastuväiteteatises tuvastatud faktiliste asjaolude vaidlustamata jätmise sellist avaldust ei saa siiski pidada otseseks, selgeks, üheselt mõistetavaks ega hageja tõelist koostöötahet kajastavaks.

95 Seetõttu tuleb märkida, et oma vastuses vastuväiteteatisele väljendas hageja sõnaselgelt, et ta ei vaidlusta nimetatud vastuväiteteatises tuvastatud faktilisi asjaolusid. See, et hagejal ei olnud võimalik avaldada arvamust muude faktiliste asjaolude kohta peale nende, mida talle heideti ette vastuväiteteatises, ega esitada muid tõendeid rikkumise kohta, ei muuda käesoleval juhul olematuks seda, et hageja ei vaidlustanud vastuväiteteatises esitatud faktilisi asjaolusid. Mis puutub hageja väitesse, et komisjoni esitatud tõenditest ei piisa tema teatavate õiguslike seisukohtade põhjendamiseks, siis tuleb meenutada, et sellega ei püüa hageja ümber lükata faktilisi asjaolusid, vaid vaidlustada komisjoni tõlgendust viimastele ja õiguslikke järeldusi hageja juhtiva rolli kohta kartellis, kartelliosaliste kõrge hierarhilise taseme kohta või lisaks Hoechsti õigusvastase käitumise klassifitseerimist korduvaks rikkumiseks. Tuleb rõhutada, et teatud asjaoludele komisjoni poolt antud õigusliku hinnangu vaidlustamist ei saa samastada nende asjaolude endi olemasolu vaidlustamisega. Muu hulgas tuleb märkida, et vastupidi komisjoni väidetule ei ole hageja Esimese Astme Kohtule esitatud hagi vastu vaieldnud sellele, et ta osales kartellis monokloräädikhappe turul.

96 Komisjoni arvates ei piisa pelgalt sellest, et ettevõtja kinnitab üldiselt, et ta ei vaidlusta koostööteatise tuvastatud väidetavaid faktilisi asjaolusid, kui käesolevas asjas ei ole komisjonil sellisest kinnitusest vähimatki kasu (Esimese Astme Kohtu 8. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas T-48/00: Corus UK vs. komisjon, EKL 2004, lk II-2325, punkt 193). Tegelikult peab selleks, et ettevõtja trahvi vähendataks tema haldusmenetluse käigus tehtud koostöö alusel, tema tegevus lihtsustama komisjoni ülesannet, mis seisneb ühenduse konkurentsieeskirjade rikkumiste tuvastamises ja nende eest karistamises (Esimese Astme Kohtu 25. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-38/02: Groupe Danone vs. komisjon, EKL 2005, lk II-4407, punkt 505 ja selles viidatud kohtupraktika).

97 Kuigi käesoleval juhul tuleb tunnistada, et hageja ei aidanud komisjonil välja selgitada tema osalust kartellis, kuna ta ei esitanud komisjonile tõendeid, mida tal ei olnud, tuleb siiski märkida, et vastuväiteteatisele antud vastuses selgelt ja üheselt mõistetavalt väljendatud avaldus, et vastuväiteteatise tuvastatud faktilisi asjaolusid ei vaidlustata, võib vaid lihtsustada komisjoni ülesannet. Seega nende faktiliste asjaolude tuvastamisel, millele komisjon kavatseb tugineda oma süüdistuses hageja vastu, saab komisjon oma lõplikus otsuses viidata kõikidele vastuväiteteatise tuvastatud asjaoludele, ilma et ta peaks tõendama nende olemasolu, tänu sellele, et hageja on need sõnaselgelt ja üheselt mõistetavalt omaks võtnud. Lisaks tuleb märkida, et komisjon on jätnud täpsustamata, miks hageja panus ei ole lihtsustanud komisjoni ülesannet seoses rikkumise tuvastamise ja lõpetamisega.

98 Vaidlustatud otsusest, eelkõige selle punktist 4 „Trahvide määramata jätmist või vähendamist käsitleva teatise kohaldamine” ei nähtu, miks komisjon jättis kohaldamata koostööteatise punkti D lõike 2. Vastupidi komisjoni väidetule oleks hinnang hageja poolt faktiliste asjaolude vaidlustamata jätmise kohta pidanud nähtuma koostööd puudutavatest põhjendustest (vt selle kohta eespool viidatud 29. aprilli 2004. aasta kohtuotsus Tokai Carbon jt vs. komisjon, punkt 415).

- 99 Tuleb lisada, et kuigi on tõsi, et komisjonil on lai kaalutlusõigus ettevõtja tehtud koostöö kvaliteedi ja tulemuslikkuse hindamisel (vt Euroopa Kohtu 10. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas C-328/05 P: SGL Carbon vs. komisjon, EKL 2007, lk I-3921, punkt 88), ei saa ta põhjendusi esitamata siiski kalduda kõrvale komisjoni praktikast tulenevatest käitumisreeglitest, mille ta on endale ise seadnud (vt analoogia alusel Euroopa Kohtu 18. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C-397/03 P: Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients vs. komisjon, EKL 2006, lk I-4429, punkt 91).
- 100 Eespool toodut kogumis arvestades on ekslikult keeldutud vähendamast hageja trahvisummat faktiliste asjaolude vaidlustamata jätmise eest kooskõlas koostööteatise punkti D lõike 2 teise taandega.
- 101 Nendel asjaoludel võib Esimese Astme Kohus määrata trahvisumma sobiva vähendamismäära. Määruse nr 17 artikli 17 ja määruse nr 1/2003 artikli 31 alusel on Esimese Astme Kohtul EÜ artikli 229 tähenduses täielik pädevus läbi vaadata otsused, millega komisjon on määranud trahvid, ning kohus võib määratud trahvi tühistada, seda vähendada või suurendada. Kasutades oma täielikku pädevust, peab Esimese Astme Kohus sobivaks vähendada trahvisummat 10% võrra.
- 102 Selle muudatuse konkreetseid tagajärgi käsitletakse põhjalikumalt allpool (vt allpool punktid 196–198).

Neljas väide, et trahvi põhisumma arvutamisel on tehtud hindamisviga

- 103 Selle väite raames esitab hageja kaks vastuväidet, millest üks käsitleb trahvi põhisumma ebaproportsionaalsust turu suurusega võrreldes ja teine käsitleb nimetatud summa ebaproportsionaalsust puudutatud ettevõtjate kategooriatesse jaotamist arvestades.

Esimene vastuväide, mis käsitleb trahvi põhisumma ebaproportsionaalsust turu suurusega võrreldes

– Poolte argumendid

¹⁰⁴ Hageja märgib, et trahvi põhisumma on täiesti ebaproportsionaalne ega ole kohane, arvestades suhteliselt väikest käivet turul. Arvestades, et käive turul ulatus 106 miljoni euroni, tundub talle arusaamatu, et komisjon on vaidlustatud otsuses määranud esimese kategooria ettevõtjatele trahvi põhisummaks 30 miljonit eurot ja teise kategooria puhul 21 miljonit eurot. Lisaks märgib ta, et see summa ei vasta komisjoni otsusetegemise praktikale, viidates sealjuures komisjoni 26. oktoobri 2004. aasta otsusele K(2004) 4221 (lõplik) [EÜ] artikli 81 kohaldamise kohta (asi COMP/F-1/38.338 – PO/Nõelad) (edaspidi „otsus nõelte asjas”).

¹⁰⁵ Hageja arvates ei ole komisjoni kirjalikes märkustes esitatud võrdlus veenev, kuna komisjon on hindamiskriteeriumina kasutanud üksnes esimese kategooria ettevõtjatele määratud põhisummasid. Komisjoni viidatud otsustes endis teise kategooria ettevõtjatele määratud põhisummasid analüüsides ilmneb, et hagejale kohaldatud summa on ebaproportsionaalne.

¹⁰⁶ Komisjon vaidleb eelnevale sisuliselt vastu, väites, et põhisummad ei ole turu käivet arvestades ebaproportsionaalsed ning et hageja võrdlus otsusega nõelte asjas ei ole vastuvõetav ja on igal juhul alusetu. Nimelt viitab hageja sellele otsusele, lisamata seda

oma hagle, kuigi see otsus on Euroopa Liidu Teatajas veel avaldamata, ja hageja teeb seda otsust tsiteerides vigu. Komisjon tuleb meelde, et määrusest nr 1/2003, kohtupraktikast ega suunistest ei tulene, et trahvi määramisel tuleb otseselt lähtuda mõjutatud turu suurusest, see tegur on vaid üks mitme hulgast. Isegi otsuses nõelte asjas võttis komisjon põhisumma määramisel arvesse mitte üksnes rikkumiste mõju nõelte turule, vaid vähemalt ajutiselt ka nende mõju teistele pudukaupadele.

– Esimese Astme Kohtu hinnang

¹⁰⁷ Kõigepealt tuleb märkida, et hageja vaidlustab trahvi põhisumma, mis kooskõlas suuniste punkti 1 B neljanda lõiguga saadakse rikkumise raskusastme ja kestuse alusel saadud summade liitmisel. Hageja põhjendusest nähtub siiski, et vaidlustatud trahvisumma määramisel on lähtutud rikkumise raskusastmest, nii et summa, mida käsitletakse käesoleva väite raames, on trahvi lähtesumma.

¹⁰⁸ Tuleb meenutada, et määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 teise lõigu ja määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 3 kohaselt võetakse trahvisumma määramisel peale rikkumise kestuse arvesse ka selle raskust. Lisaks tuleb kooskõlas suuniste punkti 1 A esimese lõiguga rikkumise raskuse hindamisel arvesse võtta selle laadi, tegelikku mõju turule, kui seda saab mõõta, ja asjakohase geograafilise turu suurust.

¹⁰⁹ See õiguslik raamistik ei kohusta komisjoni arvestama turu suurusega trahvi lähtesumma määramisel. Komisjoni meetod, mis põhineb põhiliselt trahvimääradel, olgu see kui tahes suhteline ja paindlik, ei nõua sugugi – ega ka keela –, et üldise lähtesumma arvutamisel arvestataks kahjustatud turu suurust, ja veel vähem paneb see

komisjonile kohustuse määrata see summa kindla protsendi alusel turu kogukäibest (Esimese Astme Kohtu 15. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas T-15/02: BASF vs. komisjon, EKL 2006, lk II-497, punkt 134).

- 110 Sellest tulenevalt võib komisjon trahvisummade määramisel oma kaalutlusõiguse kasutamisel otsustada, et ta ei võta arvesse mõjutatud turu suurust, nagu käesoleval juhul monokloroäädikhappe turu puhul.
- 111 Kuna kartelliosalised ei vaidlusta asjaolu, et nad on toime pannud väga raske rikkumise, võib komisjon kooskõlas suuniste punkti 1 A kolmanda taandega määrata talle 20 miljonit eurot ületava trahvisumma.
- 112 Mis puutub argumenti, et lähtesumma on komisjoni otsusetegemise praktikat arvestades ebaproportsionaalne, siis tuleb meenutada, et see praktika ei tulene iseenesest trahvide õiguslikust raamistikust konkurentsiasjades, kuna kõnealune raamistik on määratletud üksnes määrustes nr 17 ja nr 1/2003 ning suunistes (vt Esimese Astme Kohtu 30. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas T-203/01: Michelin vs. komisjon, EKL 2003, lk II-4071, punkt 292 ja selles viidatud kohtupraktika).
- 113 Eeltoodust tuleneb, et hageja vastuväide, mis käsitleb hagejale määratud trahvi lähtesumma ebaproportsionaalsust turu suurusega võrreldes, tuleb põhjendamatusena tõttu tagasi lükata.

Teine vastuväide, mis käsitleb trahvi põhisumma ebaproportsionaalsust, arvestades puudutatud ettevõtjate kategooriatesse jaotamist

– Poolte argumendid

114 Hageja heidab komisjonile ette, et ta tegi kaalutusvea kartellis osalenud ettevõtjate kategooriatesse jaotamisel. Kohtupraktikast tulenevalt oleks esimesele kategooriale väiksema põhisumma määramine turu väikse käibe tõttu pidanud laienema ka madalamate kategooriate ettevõtjatele.

115 Lisaks leiab hageja, et tema paigutamisega teise kategooriasse ja seetõttu temale sobimatu, nimelt liiga kõrge põhisumma määramisega eiras komisjon iseenda määratletud meetodit kartelliosaliste osakaalu tuvastamise kohta. Ta oleks pidanud oma vastavat meetodit kohaldama õigesti, ühetaoliselt ja eeskätt diskrimineerimiseta. Lisaks rikub selline klassifitseerimine proportsionaalsuse põhimõtet.

116 Kui turu väiksest käibest lähtuvalt määrati Akzo Nobeli kontsernile trahvi lähtesummaks 20 miljonit eurot, oleks samuti pidama vähendama hagejale määratud lähtesummat 12,6 miljonile eurole, et sel viisil tagada lähtesummade proportsionaalsus, arvestades kartelliga seotud ettevõtjate turuosasid.

117 Viimaks märgib hageja, et komisjon rikkus EÜ artiklis 253 sätestatud põhjendamiskohustust, sest ta ei täpsustanud vaidlustatud otsuses kriteeriume, mille alusel saab hageja hinnata, kas puudutatud ettevõtjate kategooriatesse jaotamine oli ebaproportsionaalne nende turuosasid arvestades.

118 Mis puutub hageja argumenti turuosadest kõrvalekaldumise kohta, siis vaidleb komisjon sellele sisuliselt vastu, kuna Euroopa Kohus on märkinud, et Esimese Astme Kohus ei rikkunud õigusnormi, kui paigutas samasse kategooriasse ettevõtjad, kelle turuosade vahe ei ületanud seitset protsendipunkti (Euroopa Kohtu 14. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-57/02 P: *Acerinox vs. komisjon*, EKL 2005, lk I-6689, punktid 76–78). Kuna komisjon luges kolme kategooria määratlemiseks käesolevas asjas kasutatud kriteeriumid, nimelt kartelliosaliste turuosad monokloroäädikhappe turul rikkumise viimasel täiskalendriaastal (vaidlustatud otsuse põhjendus 292) sobivaks, on hageja teise kategooriasse paigutamine õigustatud.

119 Mis puutub hageja väitesse, et Akzo Nobeli kontsernile määratud trahvi väiksem lähtesumma oleks pidanud kaasa tooma hagejale määratud trahvisumma vähendamise, siis leiab komisjon, et see on põhjendamata, kuna hagejale väga raske rikkumise eest määratud lähtesumma ulatus 20 miljoni euron ja põhisumma 21 miljoni euron. Suunised täpsustavad, et üldjuhul ületab põhisumma väga raske rikkumise korral 20 miljonit eurot.

120 Lisaks märgib komisjon, et ta on täitnud oma põhjendamiskohustuse, kuna kooskõlas kohtupraktikaga märkis ta vaidlustatud otsuses hindamise aluseks olevad asjaolud, mis võimaldasid tal hinnata toimepandud rikkumise raskusastet, ilma et komisjon oleks viimaseid pidanud üksikasjalikumalt välja tooma või esitama trahvi arvutamisega seotud arvandmeid.

– Esimese Astme Kohtu hinnang

121 Kõigepealt tuleb märkida, et eespool toodud põhjustel (vt eespool punkt 107), peab hageja, kui ta viitab põhisummale, selle all silmas trahvi lähtesummat.

122 Vastavalt suunistele võib komisjon, nagu käesoleval juhul, kui rikkumine hõlmab mitut ettevõtjat, kasutada lähtesummade puhul kaalutegureid, et võtta kartelliosaliste gruppidesse jaotamise teel arvesse iga ettevõtja konkreetset kaalu, „eeskätt juhul, kui samalaadseid rikkumisi toimepaneivate ettevõtjate suurus erineb üksteisest oluliselt” (suuniste punkti 1 A kuues lõik). Muu hulgas on suunistes täpsustatud, et „sama tegevuse eest [võib] võrdse karistamise põhimõtte alusel sõltuvalt asjaoludest määrata asjaomastele ettevõtjatele erineva trahvisumma, ilma et see eristamine põhineks aritmeetilisel arvutusel” (suuniste punkti 1 A seitsmes lõik).

123 Esimese Astme Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ei ole komisjonil rikkumise raskusastme kindlaksmääramise staadiumis juhul, kui trahve määratakse mitmele sama rikkumisega seotud ettevõtjale, kohustust jälgida, et tema arvutuste tulemusel ettevõtjatele määratavad trahvide lõppsummad väljendaksid väikseimatki erinevust nende ettevõtjate kogukäibes. Ta võib hoopis ettevõtjaid rühmitada (Esimese Astme Kohtu 19. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas T-213/00: CMA CGM jt vs. komisjon, EKL 2003, lk II-913, punkt 385, ja 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-330/01: Akzo Nobel vs. komisjon, EKL 2006, lk II-3389, punkt 57). Meetodiga, millest tulenevalt jagatakse kartelliosalisi trahvide lähtesummade määramise staadiumis ettevõtjate erinevaks kohtlemiseks kategooriatesse – seda põhimõtet on Esimese Astme Kohus oma praktikas ka kinnitanud, olgugi et see ei arvesta sama kategooria ettevõtjate suuruse erinevusi (Esimese Astme Kohtu eespool viidatud kohtuotsus CMA CGM, punkt 385, ja eespool viidatud 29. aprilli 2004. aasta kohtuotsus Tokai Carbon jt vs. komisjon, punkt 217) –, määratakse samasse kategooriasse paigutatud ettevõtjatele ühesugune kindla suurusega trahvi lähtesumma.

124 Siiski tuleb kategooriatesse jagamisel järgida võrdse kohtlemise põhimõtet, mille kohaselt on keelatud kohelda sarnaseid olukordi erinevalt ja erinevaid olukordi ühetaoliselt, välja arvatud siis, kui selline kohtlemine on objektiivselt põhjendatud. Lisaks peab kohtupraktika kohaselt olema trahvisumma vähemalt proportsionaalne nende asjaolude osas, mida võeti arvesse rikkumise raskusastme hindamisel (eespool viidatud 29. aprilli 2004. aasta kohtuotsus Tokai Carbon jt vs. komisjon, punkt 219).

¹²⁵ Tuleb meenutada, et käesolevas asjas otsustas komisjon selleks, et määratleda kategooriad, mis võimaldavad asjaomaste ettevõtjate ümberjaotamist, arvestada nende tähtsust asjaomasel turul, tuginedes ainsale kriteeriumile, nimelt nende turuosadele monokloroäädikhappe ülemaailmsel turul rikkumise viimasel täiskalendriaastal 1998, välja arvatud Hoechsti puhul, kelle suhtes lähtuti 1996. aastast.

¹²⁶ Selle alusel ning lähtudes turuosadest, mis oli 44% Akzo Nobeli kontserni, 34% Clarianti, 28% Hoechsti ja 17% Atofina/Elf Aquitaine'i puhul, moodustas komisjon kolm kategooriat. Ta määras järgmised lähtesummad:

- esimene kategooria (Akzo Nobeli kontsern): 30 miljonit eurot;
- teine kategooria (Hoechst, Clariant): 21 miljonit eurot;
- kolmas kategooria (Atofina/Elf Aquitaine): 12 miljonit eurot (põhjendused 293–296).

¹²⁷ Tuleb märkida, et erinevus Akzo Nobeli kontserni ja Hoechsti turuosade vahel on 16 protsendipunkti ning erinevus viimase ja Atofina/Elf Aquitaine'i turuosade vahel on 11 protsendipunkti. Nii oli komisjonil õigus luua vahepealne kategooria, mis hõlmab väga lähedases suuruses turuosaga ettevõtjaid, nimelt 28% ja 34% vastavalt Hoechsti ja Clarianti puhul, ja mis paigutub suurima turuosaga Akzo Nobelit hõlmava esimese kategooria ja väikseima turuosaga Atofina/Elf Aquitaine'i hõlmava kolmanda kategooria vahele.

128 Seega on komisjon sel viisil valinud ühetaolise meetodi kartelliosaliste ümberjaotamiseks kolme kategooriasse, mida õigustab neisse kolme kategooriasse kuuluvate ettevõtjate turuosade erinevus (vt selle kohta eespool viidatud 29. aprilli 2004. aasta kohtuotsus Tokai Carbon jt vs. komisjon, punkt 220). Lisaks tuleb märkida, et vastupidi hageja väidetule ei kaldunud komisjon nii kõrvale oma tavapärasest meetodist, mis on sätestatud suunistes. Seetõttu ei olnud kasutatud meetod diskrimineeriv.

129 Esimese Astme Kohtu tehtud suuniste analüüsist tuleneb, et tegemist ei ole aritmeetilise arvutusmeetodiga, mis ei võimalda trahvide individuaalset kujundamist iga asjaomase ettevõtja suhtes, lähtudes tema rikkumises osalemise raskusastmest. Suunised sisaldavad nimelt erinevaid võimalusi pandlikuks lähenemiseks, mille abil saab komisjon kasutada oma kaalutusõigust kooskõlas määruse nr 17 artikli 15 ja määruse nr 1/2003 artikli 23 sätetega (vt selle kohta Euroopa Kohtu 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt vs. komisjon, EKL 2005, lk I-5425, punktid 266 ja 267).

130 Mis puutub hageja väitesse, et turu väiksest käibest lähtuvalt oleks Akzo Nobeli kontsernile väiksema trahvi lähtesumma määramisel pidanud vähendama ka hageja vastava trahvi lähtesummat, siis tuleb meenutada, et kooskõlas eespool punktis 110 sedastatuga ei ole komisjon suuniste punkti 1 A alusel trahvi lähtesumma määramisel kohustatud arvestama turu väiksema suurusega. Seetõttu tuleb järeldada, et suuniste punkti 1 A teise lõigu kolmandas taandes määratletud väga raske rikkumise korral võib komisjon määrata lähtesummaks 30 miljonit eurot esimese kategooria, 21 miljonit eurot teise kategooria ja 12 miljonit eurot kolmanda kategooria puhul.

131 Vastuväite osas, mille kohaselt komisjon ei põhjendanud karistust ettevõtjate kategooriate lõikes, tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjendustes 290–296 täpsustas komisjon, et käesoleval juhul tuleb rikkumises osalenud ettevõtjate vastavate osakaalude määramisel võrdluse alusena arvestada nende turuosasid Euroopa

Majanduspiirkonnas, seejärel tuleb nende ettevõtjate turuosade erinevusest lähtudes kartellis osalenud ettevõtjad jaotada kolme kategooriasse. Selles osas tasub meenutada, et mis puudutab ühenduse konkurentsioiguse rikkumise eest komisjoni määratud trahvisumma arvutamist, siis on olulised vorminõuded – milleks on põhjendamiskohustus – täidetud, kui komisjon esitab oma otsuses kaalutluse aluseks olevad asjaolud, mis võimaldasid tal hinnata rikkumise raskusastet ja kestust (Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-291/98 P: *Sarrió vs. komisjon*, EKL 2000, lk I-9991, punkt 73, ja 15. oktoobri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P: *Limburgse Vinyl Maatschppij jt vs. komisjon*, EKL 2002, lk I-8375, edaspidi „LVM kohtuotsus”, punkt 463). Vastupidi hageja väidetule ei kohusta need vorminõuded komisjoni oma otsuses esitama trahvide arvutusviisiga seotud arvandmeid, arvestades, et igal juhul ei saa üksnes mehaaniliste aritmeetiliste valemite mehaanilist kasutamist nõudes jätta komisjoni ilma tema kaalutusõigusest (LVM kohtuotsus, punkt 464; vt lisaks eespool viidatud kohtuotsus *Sarrió vs. komisjon*, punktid 76 ja 80).

132 Eespool toodust tuleneb, et hageja on ekslikult järeldanud, et teda puudutava trahvi lähtesumma määramisel rikuti proportsionaalsuse põhimõtet, kuna trahvi lähtesummat õigustavad komisjoni kasutatud kriteeriumid iga ettevõtja osatähtsuse hindamisel asjaomasel turul. Muu hulgas piisab vaidlustatud otsuses esitatud põhjendusest ettevõtjate kategooriatesse jaotamise kohta.

133 Seetõttu tuleb tagasi lükata vastuväide, mis käsitleb trahvi lähtesumma ebaproportsionaalsust lähtuvalt ettevõtjate kategooriatesse jaotamisest.

134 Eespool toodut kogumis arvestades tuleb tagasi lükata väide, et trahvi lähtesumma arvutamisel on tehtud kaalutusviga.

Viies väide, et trahvi suurendamine korduvuse alusel on põhjendamatu

Poolte argumendid

¹³⁵ Hageja väitel on trahvi põhisumma suurendamine 50% võrra väidetava korduvuse alusel põhjendamatu. Kuna tema suhtes on komisjoni 1. oktoobri 2003. aasta otsuses 2005/493/EÜ seoses EÜ asutamislepingu artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetlusega Chisso Corporation, Daicel Chemical Industries Ltd, Hoechst, The Nippon Synthetic Chemical Industry Co. Ltd ja Ueno Fine Chemicals Industry Ltd vastu (juhtum COMP/E-1/37.370 – Sorbaadid), mille kokkuvõtte avaldati Euroopa Ühenduste Teatajas 13. juulil 2005 (EÜT L 182, lk 20; edaspidi „otsus sorbaatide asjas”), samadel asjaoludel korduvust juba kohaldatud, rikub komisjon käesolevas asjas trahvi teistkordse suurendamisega *non bis in idem* põhimõtet.

¹³⁶ Trahvi suurendamine korduvuse alusel ei ole põhjendatud, kuna korduvuse kohta tehtud otsused käsitlesid Hoechsti kontserni teisi tegevusvaldkondi ega omanud enam mõju asjaoludele, mida hinnati õigusrikkumisega seotud võõrandamise ajal, või olid nendega nii kaugelt seotud, et ei kujutanud endast karistuse raskendamise ajendit.

¹³⁷ Korduvusest tulenev trahvi suurendamine sõltub varasemate rikkumiste ja trahvi aluseks oleva rikkumise sisulisest ja ajalisest seosest. Kui ettevõtja paneb uue rikkumise toime mitu aastakümnet pärast esimest rikkumist ja tükk aega hiljem pärast seadusest tulenevat aegumistähtaega, samas kui esimese rikkumise toime pannud isik on ettevõttest lahkunud, ei ole võimalik seda ettevõtjat korduvuse eest karistada. Seega oli trahv, mis määrati hagejale värvainete otsusega, liiga ammune ja aegunud selles tähenduses, et see ei õigusta karistuse raskendamist. PVC II otsusest ei saa samuti tuleneda trahvi suurendamine korduvuse alusel, kuna esiteks korraldi selle otsusega varasemat otsust, mille Esimese Astme Kohus tunnistas olematuks ja mille Euroopa Kohus tühistas, ning teiseks leidsid nende kahe otsuse esemeks olnud rikkumised lõplikult kinnitust alles kohtuotsuses LVM.

138 Lisaks väidab hageja, et ükski otsus esialgse rikkumise kohta ei ole käesoleva asjaga sisuliselt seotud. Puudub mis tahes põhjus lugeda korduvuse seisukohalt esialgseteks rikkumisteks selliseid rikkumisi, mille pani toime kontserni autonoomne üksus, mille ese on erinev ja mis hõlmas erinevaid isikuid. Monokloroäädikhappe kaubandusüksus rikkus EÜ artiklit 81 ja nimetatud üksus ei ole kuidagi seotud varasemate otsustega, millele komisjon viitab. Viidates sel viisil kontserni teiste tütarettevõtjate varasemale käitumisele ja karistades neid hageja kaudu uuesti karistuse raskendamisega, kohtleb komisjon diskrimineerivalt kontserne, kellel on mitu iseseisvat tegevusvaldkonda, mida kontrollib üks ja sama juriidiline isik.

139 Komisjon palub selle väite tagasi lükata.

Esimese Astme Kohtu hinnang

140 Kohtupraktikast tuleneb, et raskendavate asjaolude arvessevõtmine trahvi kindlaksmääramisel on kooskõlas komisjoni ülesandega tagada konkurentsinoormide järgimine (Euroopa Kohtu 29. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas C-308/04 P: SGL Carbon vs. komisjon, EKL 2006, lk I-5977, punkt 71). Käesoleval juhul tuleb rikkumise raskusastme hindamisel arvestada, kas faktilistest asjaoludest nähtub korduvuse tegelik esinemine (eespool viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, punkt 91).

141 Mis puutub vastuväitesse, et esialgse rikkumise ja korduvuse vahel peab olema ajaline seos ja et värvainete otsus, millega määrati EÜ artikli 81 rikkumise eest trahv, käsitleb kas aegunud või liiga vana rikkumist, selleks et selle otsusega saaks õigustada karistuse raskendamist käesoleval juhul, siis tuleb meenutada, et korduvuse üksikasjade tuvastamine ja hindamine on komisjoni kaalutusõiguse osa ja et komisjon ei ole selliste asjaolude tuvastamisel aegumisega seotud. Seega on korduvus oluline asjaolu, mida komisjonil on õigus hinnata, kuna see kutsub üles muutma nende ettevõtjate

käitumist, kellel on kalduvus rikkuda konkurentsieeskirju (Euroopa Kohtu 8. veebruari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-3/06 P: *Groupe Danone vs. komisjon*, EKL 2007, lk I-1331, punktid 38 ja 39).

¹⁴² Eespool toodust tuleneb, et komisjon võib igal üksikjuhtumil arvestada sellisele kalduvusele viitavaid tunnuseid. Käesoleval juhul on komisjon tuginenud kahele varasemale otsusele, nimelt värvainete otsusele ja PVC II otsusele (vt eespool punkt 21). Sarnaselt komisjonile märgib Esimese Astme Kohus, et nimetatud otsuste olemasolu ja hageja toimepandud rikkumine, mis tuvastati käesolevas asjas, viitavad viimase kalduvusele mitte järeldusi teha asjaolust, et tuvastatud on see, et ta on rikkunud EÜ artiklis 81 sätestatud konkurentsieeskirju, seda olenemata värvainete otsusest möödunud ajast.

¹⁴³ Mis puutub vastuväitesse, et PVC II otsusega ei saa põhjendada korduvust, kuna see leidis kinnitust alles käesolevas kohtuasjas kõnealuse rikkumise lõpetamise järel, tuleb rõhutada, et piisab, kui ettevõtja on eelnevalt tunnistanud samalaadse rikkumise toimepanijaks, seda ka juhul, kui vastava otsuse õiguspärasust kontrollitakse veel kohtus. Korduvuse üksikasjade kaalumise sõltub hinnangust, mille komisjon oma kaalutlusõiguse raames asjaomase juhtumi faktilistele asjaoludele annab. Muu hulgas eeldatakse, et komisjoni otsused kehtivad, kuni need ei ole tühistatud või kehtetuks tunnistanud (Euroopa Kohtu 15. juuni 1994. aasta otsus kohtuasjas C-137/92 P: *komisjon vs. BASF jt*, EKL 1994, lk I-2555, punkt 48).

¹⁴⁴ Kuigi PVC II otsus, mille komisjon võttis vastu pärast seda, kui tema 21. detsembri 1988. aasta otsus 89/190/EMÜ [EÜ] artiklis [81] sätestatud menetluse rakendamise kohta (IV/31.865, PVC) (EÜT 1989, L 174, lk 1) tühistati (eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. BASF jt), on olnud küll esemeks neis kohtumenetlustes, mis viisid pärast kõnealuse rikkumise lõpetamist, see tähendab hageja puhul 30. juunil 1997, kohtuotsuseni LVM, ei sea see kehtivuse eeldust kahtluse alla kuni nimetatud kohtuotsuse kuulutamiseni. Tuleb rõhutada, et Esimese Astme Kohtu ja Euroopa Kohtu otsused tehti nimelt enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist. Seega võis komisjon vastupidi hageja väidetule tugineda PVC II otsusele.

145 Järelikult võis komisjon hageja rikkumise korduvuse tuvastamisel õigesti tugineda värvainete otsusele ja PVC II otsusele.

146 Samuti tuleb tagasi lükata hageja väide, et värvainete otsus ja PVC II otsus ei ole käesoleva asjaga sisuliselt seotud. Suunised viitavad sellele, kui sama ettevõtja paneb uuesti toime sama laadi rikkumise. Lisaks tähendab korduvuse mõiste teatavates siseriiklikes õiguskordades, et isik pani toime uusi rikkumisi pärast seda, kui teda on sarnaste rikkumiste eest karistatud (eespool viidatud kohtuotsus Michelin vs. komisjon, punkt 284).

147 Kuna Hoechsti on värvainete otsuses ja PVC II otsuses karistatud EÜ artikli 81 rikkumise eest, on tegemist küll sama ettevõtjaga, kes vaidlustatud otsuses mõisteti monokloroäädikhappe turul kartellis osalemise tõttu süüdi sama laadi rikkumise eest, olenemata sellest, et kõnealused rikkumised puudutasid erinevaid tüüarettevõtjaid (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Michelin vs. komisjon, punkt 290) või erinevaid turgusid (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 12. detsembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-101/05 ja T-111/05: BASF vs. komisjon, EKL 2007, lk II-4949, punkt 64). Vaatamata ühenduse konkurentsioiguse rikkumise tuvastamisele jätkas ettevõtja EÜ artikli 81 tähenduses (vt eespool punkt 58) nimetatud sätte rikkumist.

148 Eespool toodust tulenevalt oli komisjonil õigus suurendada trahvi põhisummat 50% võrra, et ajendada hagejat järgima asutamislepingu konkurentsinoorme.

149 *Non bis in idem* põhimõtte väidetava rikkumise küsimuses tuleb meenutada, et seda põhimõtet kohaldatakse siis, kui on täidetud kolm kumulatiivset tingimust: asjaolud on samad, õigusrikkumise toime pannud isik on sama ja kaitstav õigushüve on sama. Seega keelab nimetatud põhimõtte sama isiku mitmekordset karistamist sama õigusvastase teo eest sama õigushüve kaitsmise eesmärgil (eespool viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, punkt 338).

150 Tuleb meenutada, et käesoleval juhul ei ole faktilised asjaolud samad. Otsus sorbaatide asjas, millele hageja tugineb oma väites, et rikutud on *non bis in idem* põhimõtet, käsitleb teise esemega kartelli, nimelt rikkumist, mis leidis aset erinevate kaupade turul – sorbaatide turul, mitte nagu käesolevas asjas monokloroäädikhappe turul (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, punkt 339, ja Esimese Astme Kohtu 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-329/01: Archer Daniels Midland vs. komisjon, EKL 2006, lk II-3255, punkt 292).

151 Järelikult ei ole vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel rikutud *non bis in idem* põhimõtet.

152 Eespool toodut kogumis arvestades tuleb tagasi lükata väide, et trahvi suurendamine korduvuse alusel on põhjendamatu.

Kuues väide, et haldusmenetluses on tehtud menetluslikke vigu

153 Hageja jagab oma väite tema menetlusõiguste rikkumise kohta kaheks osaks. Esimene käsitleb ebapiisavat juurdepääsu tema toimikule haldusmenetluses ja teine ärakuulamise eest vastutava ametniku aruande õigusvastasust.

Esimene osa, mis käsitleb ebapiisavat juurdepääsu toimikule

– Poolte argumendid

- 154 Esiteks väidab hageja, et tal puudus luba juurdepääsuks Clarianti märkustele monokloroäädikhappe tegevusalas toime pandud rikkumiste kohta, eeskätt Clarianti kontserni vastusele vastuväiteteatisele. Hageja märgib, et esitas 22. mail 2004 taotluse tutvuda Clariant AG ja Clariant GmbH vastustega vastuväiteteatisele, kuid komisjon jättis selle oma 9. juuli 2004. aasta kirjaga rahuldamata.
- 155 Hageja arvates võeti taotluse rahuldamata jätmisega hagejalt võimalus teha komisjoniga koostööd ja teostada oma kaitseõigusi. Arvestades hageja erilist olukorda tulenevalt tema monokloroäädikhappe ettevõtte võõrandamisest Clariant AG-le ei olnud tal enam võimalik tutvuda asjaomaste äridokumentidega. Samuti nõudis hageja Clariant AG-lt korduvalt luba tutvuda oma monokloroäädikhappe ettevõtte võõrandamise eelset aega puudutavate dokumentide ja andmetega, kuid Clariant AG keeldus sellest.
- 156 Hageja on seisukohal, et vastuväiteteatise adressaadil, kes saab teada, et komisjonil on dokumente, mis ei asu tema uurimistoimikus ja mida hageja võiks enda kaitseks kasutada, peab samuti olema õigus nõuda juurdepääsu sellistele dokumentidele. Kohtupraktikas on nimelt kinnitatud, et kolmandate isikute vastused vastuväiteteatisele, samuti dokumendid komisjoni toimikutes, mis puudutavad muid menetlusi seoses kartellide või isegi komisjoni teiste tegevusvaldkondadega, kuuluvad nende dokumentide hulka, millele peab olema tagatud hageja juurdepääs.
- 157 Hageja täpsustab, et dokumentidele juurdepääsu õigus ei tähenda üksnes sellise materjali uurimist, millele tugineb vastuväiteteatis, vaid see peab ettevõtjal võimaldama otsida komisjoni toimikutest õigustavaid dokumente, et kujundada oma kaitsestrateegia. Ta väidab, et käesoleval juhul oli tal vaja tutvuda Clariant AG ja Clariant GmbH

vastustega vastuväiteteatisele, et kontrollida, kas olukorras, kus monokloroäädikhappe sektori kohta puudus tal vastav toimik, oleks tal võimalik teha komisjoniga tihedamat koostööd. Pärast 1997. aastal oma monokloroäädikhappe ettevõtte võõrandamist Clariant AG-le ei olnud tal enam võimalik tutvuda selle äridokumentidega või mis tahes muul viisil välja uurida kõnealuseid asjaolusid.

158 Hageja vaidleb vastu komisjoni väitele, et Clariant AG ja Clariant GmbH märkused said olla üksnes süüstavad dokumendid, kuna tundmata hageja kaitsestrateegiat, ei saanud ta ise otsustada, kas need dokumendid on süüstavad või õigustavad. Kooskõlas kohtupraktika ja komisjoni otsuste tegemise praktikaga ei ole komisjoni pädevuses otsustada, millist tähtsust konkreetne dokument omab ettevõtja ja tema kaitsestrateegia seisukohalt.

159 Komisjon vaidleb sellele vastu, märkides, et kuna hagejal oli vastuväiteteatise saamise järel juurdepääs uurimistoimikule, on haldusmenetluses järgitud tema vastavat õigust. Komisjon täpsustab, et hagejal ei ole kunagi olnud õigust tutvuda muude dokumentidega, eelkõige vastuväiteteatise teiste adressaatide vastustega. Kohtupraktika kohaselt on juurdepääs toimikule piiratud toimikus sisalduvate dokumentidega, nimelt dokumentidega, mis võivad esitatud etteheidetega seoses olla süüstavad või õigustavad.

– Esimese Astme Kohtu hinnang

160 Esiteks tuleb meenutada, et konkurentsiasjades on toimikule juurdepääsu eesmärk võimaldada vastuväiteteatise adressaatidel tutvuda komisjoni toimikus olevate tõenditega, et adressaadid saaksid nende tõendite alusel avaldada tõhusalt arvamust vastuväiteteatises sisalduvate komisjoni seisukohtade kohta. Samuti teenib juurdepääs toimikule menetluslikke garantiisid eesmärgiga tagada kaitseõigus ja see, et oleks

võimalik tõhusalt teostada õigust olla ära kuulatud (vt Esimese Astme Kohtu 30. septembri 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-191/98, T-212/98–T-214/98: Atlantic Container Line jt vs. komisjon, EKL 2003, lk II-3275, punkt 334 ja selles viidatud kohtupraktika).

161 Toimikule juurdepääsu õigus tähendab, et komisjon peab võimaldama asjaomasel ettevõtjal põhjalikult uurida kõiki uurimistoimikus olevaid dokumente, mis võivad omada tähtsust tema kaitse seisukohast (vt selle kohta Euroopa Kohtu 2. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-199/99 P: Corus UK vs. komisjon, EKL 2003, lk I-11177, punkt 125, ja Esimese Astme Kohtu 29. juuni 1995. aasta otsus kohtuasjas T-30/91: Solvay vs. komisjon, EKL 1995, lk II-1775, punkt 81). See hõlmab nii süüstavaid kui ka õigustavaid dokumente, välja arvatud teiste ettevõtjate ärisaladused, komisjoni sisedokumendid ja muud salajased andmed (Euroopa Kohtu 13. veebruari 1979. aasta otsus kohtuasjas 85/76: Hoffmann-La Roche vs. komisjon, EKL 1979, lk 461, punktid 9 ja 11, ning eespool viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, punkt 68)

162 Käesoleval juhul tuleb märkida, et hageja ei vaidlusta, et tal oli juurdepääs toimikule, sealhulgas õigus tutvuda komisjonile esitatud dokumentide ja avaldustega, samuti dokumentidega, millele komisjon on tuginenud. Hageja kinnitusel puudus tal juurdepääs Clarianti märkustele ja eelkõige viimase vastusele vastuväiteteatisele, kuigi hagejal oli vaja sellega tutvuda, et tuvastada, kas olukorras, kus monokloroöadikhappe tegevuse kohta, mille ta Clariant AG-le võõrandas, puudus tal vastav toimik, oleks tal võimalik teha komisjoniga tihedamat koostööd. Hageja väidab, et monokloroöadikhappe ettevõtte endise omanikuna oli tal võrreldes teiste ettevõtjatega, kellele määrati trahv tulenevalt EÜ artiklist 81, suurem huvi nende dokumentidega tutvuda.

163 Selles osas tuleb meenutada, et alles haldusmenetluse võistleva staadiumi alguses teavitatakse asjaomast ettevõtjat vastuväiteteatise kaudu kõikidest olulistest tõenditest, millele komisjon selles staadiumis tugineb, ja sellest, et sellel ettevõtjal on toimikule juurdepääsu õigus, mille eesmärk on tagada tema kaitseõiguste tõhus kasutamine. Järelikult ei kuulu teiste osapoolte vastused vastuväiteteatisele põhimõtteliselt uurimistoimiku dokumentide hulka, millega osapooled võivad tutvuda.

164 Kui komisjon siiski otsustab EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamise menetluses rikkumise tõendamisel tugineda vastuväiteteatisele esitatud vastuse osale või sellele vastusele lisatud dokumendile, peab menetluse teistel pooltel olema võimalik esitada oma arvamus sellise tõendi kohta. Sellises olukorras kujutab vastuväiteteatisele esitatud vastuse kõnealune osa või sellele vastusele lisatud dokument nimelt süüstavat tõendit rikkumises osalenud erinevate poolte vastu (vt Esimese Astme Kohtu 15. märtsi 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95: *Cimenteries CBR jt vs. komisjon*, EKL 2000, lk II-491, punkt 386, ja eespool viidatud kohtuotsus *Avebe vs. komisjon*, punkt 50 ja selles viidatud kohtupraktika).

165 Nii peab asjaomane ettevõtja tõendama, et tulemus, milleni jõudis komisjon oma otsuses, oleks olnud teistsugune, kui süüstava tõendina tuleks välistada edastamata dokument, millele komisjon ettevõtjat süüdistades tugines (eespool viidatud kohtuotsus *Aalborg Portland jt vs. komisjon*, punkt 73).

166 Kui õigustavast dokumendist ei teavitatud, siis väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab asjaomane ettevõtja üksnes tõendama, et dokumendi avalikustamata jätmine võis menetluse käiku ja komisjoni otsuse sisu tema kahjuks mõjutada (vt selle kohta Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-51/92 P: *Hercules Chemicals vs. komisjon*, EKL 1999, lk I-4235, punkt 81, ja LVM, punkt 318).

167 Eespool viidatud kohtupraktika ei ole käesolevas asjas siiski asjakohane, kuna hagejal – nagu on märgitud eespool punktis 163 – oli vastuväiteteatise esitamise staadiumis juurdepääs kõigile toimikus sel hetkel asuvatele tõenditele, sealhulgas tõendid, mille abil hageja sai teha koostööd komisjoniga. Mis puudutab toimikule eespool kirjeldatud juurdepääsu ulatust, siis tuleb märkida, et hageja kaitseõigusi on käesoleval juhul täies ulatuses järgitud.

- 168 Igal juhul ei ole hageja tõendanud ega oma esitatud dokumentides väitnud, et komisjon on vaidlustatud otsuses lähtunud vastuväiteteatisele Clarianti esitatud vastuses sisalduvast seisukohast, et selle abil toetada tõendeid hageja õigusvastase käitumise kohta, samuti ei ole hageja väitnud, et komisjoni otsuse sisu oleks teistsugune, kui hagejal oleks olnud juurdepääs avalikustamata dokumentidele.
- 169 Kõnealuse vastuse avalikustamata jätmine ei saa seega esiteks takistada hagejal avaldada tõhusalt arvamust järelduste kohta, milleni komisjon jõudis oma vastuväiteteatises uurimistoimikus sisalduvate tõendite alusel, millele hagejal oli juurdepääs, millele hageja vastu ei vaidle, ning teiseks ei mõjutanud see avaldamata jätmine menetluse käiku ega vaidlustatud otsuse sisu.
- 170 Seega ei saa väita, et komisjon rikkus hageja kaitseõigusi, jättes viimasele edastamata Clarianti vastuse vastuväiteteatisele.
- 171 Sellist järeldust ei sea kahtluse alla hageja esitatud asjaolud, eeskätt see, et pärast hageja monokloroäädikhappe sektori ettevõtte võõrandamist puudusid tal asjakohased äridokumendid ja et Clariant keeldus talle neid avaldamast. Tulenevalt kõikide ettevõtjate suhtes kehtivast hoolsuskohustusest oleks hageja pidanud kandma ka oma monokloroäädikhappe sektori ettevõtte Clariant AG-le võõrandamise asjaoludel hoolt selle eest, et tema raamatupidamises ja arhiivis oleksid hästi säilinud kõik tema tegevust kajastavad tõendid, selleks et tal oleks eeskätt kohtu- või haldusmenetluse korral olemas vajalikud tõendid (Esimese Astme Kohtu 16. detsembri 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-5/00 ja T-6/00: Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied vs. komisjon (EKL 2003, lk II-5761, punkt 87).
- 172 Seetõttu tuleb põhjendamatusse tõttu tagasi lükata väite osa, mille kohaselt rikuti toimikule juurdepääsu puudumise tõttu kaitseõigusi.

Teine osa, mis käsitleb ärakuulamise eest vastutava ametniku aruande õigusvastasust

– Poolte argumendid

173 Hageja väitel on ärakuulamise eest vastutava ametniku aruanne puudulik ja ilmselgelt õigusvastane, kuna selles aruandes ei mainita ega käsitleta argumenteeritult hageja vastuväiteid menetlusnormide rikkumise kohta.

174 Lisaks on ärakuulamise eest vastutava ametniku aruande kokkuvõttes ekslikult märgitud, et „koondumises osalenud ettevõtjate õigust olla ära kuulatud on järgitud”, kuna käesoleval juhul on tegemist EÜ artikli 81 kohase menetlusega. Kui ärakuulamise eest vastutava ametniku aruanne oleks korrektselt koostatud, oleks komisjon võinud teha teistsuguse otsuse. Igal juhul ei oleks komisjoni volinike kolleegium pidanud otsust vastu võtma enne ärakuulamise eest vastutava ametniku õigusliku vea parandamist. Vaidlustatud otsus tuleb menetlusnormide raske rikkumise tõttu tühistada.

175 Komisjon palub väite selle osa tagasi lükata.

– Esimese Astme Kohtu hinnang

176 Kõigepealt tuleb meenutada, et ärakuulamise eest vastutava ametniku aruanne on puhtalt komisjoni sisedokument, millel ei ole ettevõtjate väidete täiendamise või

parandamise eesmärki ja mis ei ole seega otsustav tegur, mida ühenduste kohus peaks kontrolli teostamisel arvesse võtma (eespool viidatud Esimese Astme Kohtu otsus kohtuasjas Limburgse Vinyl Maatschappij jt vs. komisjon, punkt 375, ja eespool viidatud kohtuotsus HFB jt vs. komisjon, punkt 40).

¹⁷⁷ Mis puudutab etteheidet, et ärakuulamise eest vastutava ametniku aruanne on puudulik, siis tuleb meenutada, et komisjoni 23. mai 2001. aasta otsuse 2001/462/EÜ, ESTÜ ärakuulamise eest vastutavate ametnike pädevuse kohta teatavates konkurentsimenetlustes (ELT L 162, lk 21; ELT eriväljaanne 08/02, lk 151) artikli 15 kohaselt koostab ärakuulamise eest vastutav ametnik kirjaliku lõpparuande õiguse olla ära kuulatud tagamise kohta, nimelt dokumentide avalikustamise ja toimikule juurdepääsu kohta, vastuväiteteatisele vastamise tähtaegade ja suulise ärakuulamise nõuetekohase läbiviimise kohta. Lisaks tuleneb sellest sättest, et nimetatud aruandes pööratakse tähelepanu sellele, kas otsuse eelnõus käsitletakse ainult vastuväiteid, mille suhtes isikutele on antud võimalus olla ära kuulatud, ja vajaduse korral mis tahes uurimise objektiivsusele.

¹⁷⁸ Otsuse 2001/462 artiklis 16 on muu hulgas täpsustatud, et ärakuulamise eest vastutava ametniku lõpparuanne lisatakse komisjonile esitatava otsuse eelnõu juurde, tagamaks, et kui komisjon teeb üksikjuhtumi kohta otsuse, võtab ta täielikult arvesse kogu asjaomase teabe menetluse käigu ja õiguse olla ära kuulatud tagamise kohta.

¹⁷⁹ Eespool viidatud sätetest tuleneb, et ärakuulamise eest vastutava ametniku ülesanne ei ole koguda menetluskorra kohta kõiki vastuväiteid, mida asjassepuutuvad isikud haldusmenetluses esitavad. Ta peab komisjoni volinike kolleegiumile avaldama üksnes need vastuväited, mis on olulised haldusmenetluse käigu seaduslikkuse hindamiseks (eespool viidatud 29. aprilli 2004. aasta kohtuotsus Tokai Carbon jt vs. komisjon, punkt 53).

180 Käesoleval juhul tuleneb ärakuulamise eest vastutava ametniku aruandest, et osapooltel oli ligipääs toimikule CD-ROM-i kaudu, et isegi kui hageja sai esialgu vastuväiteteatise mittetäieliku versiooni, saadeti talle parandatud versioon, ja et viimasele vastamise tähtaega pikendati. Aruandes on sõnaselgelt täpsustatud, et oma 22. juuni ja 28. juuli 2004. aasta kirjades on hageja taotlenud juurdepääsu Clariant AG vastusele vastuväiteteatisele ja et teda teavitati, et teiste osapoolte vastused vastuväiteteatisele ei ole uurimistoimiku lahutamatu osa, mille suhtes kehtiks üldine juurdepääsuõigus. Lisaks on aruandes märgitud, et kõik osapooled peale Elf Aquitaine'i ja hageja osalesid ärakuulamisel ja et komisjonile esitatud otsuse eelnõu sisaldas üksnes selliseid vastuväiteid, mille kohta osapooltel oli võimalik oma arvamust avaldada.

181 Seetõttu tuleb jõuda järeldusele, et käesolevat asja puudutavaid menetluskorra küsimusi on käsitlenud ärakuulamise eest vastutav ametnik, kes kooskõlas viidatud kohtupraktikaga (vt eespool punkt 179) ei olnud siiski kohustatud koguma kõiki haldusmenetluses esitatavaid vastuväiteid menetluskorra kohta.

182 Eespool toodust tuleneb, et vastuväide, nagu oleks aruanne puudulik ja õigusvastane, sest selles ei kajastata ega käsitleta argumenteeritult menetlusnormide rikkumise väiteid, ei ole vastuvõetav.

183 Edasi, mis puutub etteheitesse, et ärakuulamise eest vastutava ametniku aruandes on ekslikult mainitud sõna „Zusammenschluss” (koondumine), siis tuleb märkida, et nagu rõhutas komisjon, esineb selline viga üksnes saksakeelses versioonis. Nagu komisjon nimelt tõendas, on olemas teised keeleversioonid, see tähendab prantsuskeelne ja ingliskeelne versioon, mis esitati samuti komisjoni volinike kolleegiumile ja mis ei sisaldanud sellist viga.

184 Igal juhul tuleb meenutada, et kõikides selle keeleversioonides viitab aruande lõige 2 „EÜ artikli 81 lõike 1 ja EMP lepingu artikli 53 lõike 1 võimalikule rikkumisele monokloroäädikhappe sektoris”.

185 Arvestades nimetatud aruande sisu, mis täpsustas kõnealuse asja õiguslikku raamistikku, ja asjaolu, et väidetav viga esines üksnes saksakeelses versioonis, tuleb käesolev vastuväide järelikult tagasi lükata.

186 Seetõttu tuleb kuues väide, et haldusmenetluses on tehtud menetluslikke vigu, tagasi lükata.

Seitsmes väide, et korraldus lõpetada rikkumine on õigusvastane

Poolte argumendid

187 Hageja on seisukohal, et vaidlustatud otsuse artiklis 3 temale suunatud korraldus lõpetada rikkumine on vastuolus määruse nr 17 artikliga 3, kuna kohustab tegema võimatut. Arvestades 1997. aastal tegevuse täielikku võõrandamist monokloroäädikhappe turul, ei ole korraldus lõpetada rikkumine õiguspärane. Lisaks jääb sellest korraldusest kolmandatele isikutele eksitav mulje, nagu esineks veel asjaolusid, mida vaidlustatud otsuse vastuvõtmise hetkeks ei ole veel uuritud, mistõttu hageja leiab, et selline korraldus võib riivata vaidlustatud otsuse adressaatide tsiviilõigusi.

188 Hageja leiab, et kui, nagu käesoleval juhul, ettevõtja enam turul ei tegutse ja kui puudub isegi teoreetiline võimalus, et see ettevõtja osaleb uuesti kartellis asjaomasel turul, ei saa talle anda korraldust lõpetada rikkumine.

189 Komisjon palub selle väite tagasi lükata.

Esimese Astme Kohtu hinnang

190 Määruse nr 17 artikli 3 lõige 1 ja määruse nr 1/2003 artikli 7 lõige 1 sätestavad, et kui komisjon leiab taotluse põhjal või omal algatusel, et tegemist on [EÜ] artikli [81] või artikli [82] rikkumisega, võib ta otsusega nõuda asjaomastelt ettevõtjatelt või ettevõtjate ühendustelt sellise rikkumise lõpetamist.

191 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib määruse nr 17 artikli 3 lõike 1 kohaldamisega kaasneda keeld jätkata teatavat tegevust, praktikat või olukordi, mille õigusvastasus on tuvastatud, aga ka keeld hakata tulevikus selliselt tegutsema. Kuna määruse nr 17 artikli 3 lõike 1 kohaldamine peab tuginema tuvastatud õigusrikkumisele, on komisjoni pädevuses täpsustada selle kohustuse ulatust asjaomaste ettevõtjate suhtes, et nad lõpetaksid selle õigusrikkumise toimepanemise (vt Esimese Astme Kohtu eespool viidatud kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt vs. komisjon, punktid 1249 ja 1250 ja neis viidatud kohtupraktika).

192 Käesolevas asjas sätestab vaidlustatud otsuse artikkel 3 järgmist:

„Artiklis 1 viidatud ettevõtjad on kohustatud viivitamata lõpetama nimetatud artiklis märgitud rikkumised, kui nad ei ole seda juba teinud.

Nad on kohustatud hoiduma artiklis 1 kirjeldatud mis tahes tegevuse või käitumise kordamisest ja sarnast eesmärki või mõju omavast mis tahes tegevusest või käitumisest.”

193 Sellised korraldused kuuluvad ilmselgelt komisjoni pädevusse lähtuvalt määruse nr 17 artikli 3 lõikest 1 ja nüüd määruse nr 1/2003 artikli 7 lõikest 1. Kohustades kartellis osalenud ettevõtjaid hoiduma artiklis 1 kirjeldatud tegevuse või käitumise – nimelt tootmiskvootide ja klientide jagamine, hindade kooskõlastatult tõstmine, kompensatsioonisüsteemi korraldamine, müügimahtusid ja hindasid puudutava teabe vahetus, korrapärastel koosolekutel osalemine ja muude kontaktide korraldamine eesmärgiga kooskõlastada ja täide viia nimetatud piiranguid – kordamisest ja sarnast eesmärki või mõju omavast mis tahes tegevusest või käitumisest ning selle tegevuse või käitumise lõpetama, viitas komisjon üksnes tagajärgedele, mis tulenevad vaidlustatud otsuse artikliga 1 tuvastatud rikkumisest nende tulevast käitumist silmas pidades.

194 Lisaks tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse artikli 3 esimene lõik täpsustab, et ettevõtjad on kohustatud lõpetama rikkumise vaid juhul, kui nad ei ole seda juba teinud. Seega kui hageja on võõrandanud oma monokloroäädikhappe ettevõtte ja kui ta on vaidlustatud otsuse kuupäevaks rikkumise toimepanemise lõpetanud, ei puuduta vaidlustatud otsuse artikli 3 see lõik teda.

195 Seega ei ole väide, et vaidlustatud otsuse artikkel 3 on õigusvastane, vastuvõetav.

Hagejale määratud trahvi lõppsumma

196 Arvestades eespool punktis 101 toodud järeldust, tuleb vaidlustatud otsust muuta osas, milles komisjon jättis koostööteatise punkti D lõike 2 teise taande alusel arvestamata, et hageja ei vaidlustanud faktilisi asjaolusid. Sel alusel tuleb hagejale määratud trahvi vähendada 10% võrra.

197 Muus osas jäävad vaidlustatud otsuses esitatud komisjoni põhjendused ja kasutatud arvutusmeetod samaks.

198 Seega on hagejale määratud trahvi lõppsumma arvutatud järgmiselt: trahvi lähtesummat 21 miljonit eurot on suurendatud 135% võrra, et võtta arvesse rikkumise kestust. Seega on trahvi põhisumma 49,35 miljonit eurot. Seda põhisummat suurendatakse 50% hageja rikkumise korduvuse tõttu, mille tulemusel saadakse 74,03 miljonit eurot. Seda kogusummat tuleb koostööteatise punkti D lõike 2 teise taande alusel lõpuks vähendada 10% ehk 7,403 miljoni euro võrra. Järelikult on trahvi lõppsumma suurus 66,627 miljonit eurot.

Kohtukulud

- ¹⁹⁹ Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 87 lõike 3 alusel võib Esimese Astme Kohus otsustada kulude jaotuse või jätta kummagi poole kohtukulud tema enda kanda, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks. Käesoleval juhul tuleb kummagi poole kohtukulud jätta tema enda kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (seitsmes koda)

otsustab:

1. Määrata Hoechst AG-le komisjoni 19. jaanuari 2005. aasta otsuse K (2004) 4876 (lõplik) [EÜ] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (juhtum COMP/E-1/37.773 – monokloroäädikhape) artikli 2 punkti b alusel trahv summas 66,627 miljonit eurot.
2. Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.

3. Jätta kummagi poole kohtukulud nende endi kanda.

Forwood

Šváby

Truchot

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 30. septembril 2009 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse taust ja vaidlustatud otsus	II - 3564
Menetlus ja poolte nõuded	II - 3574
Õiguslik käsitlus	II - 3575
Esimene väide, et kartelli eest, millega seoses karistatakse, hageja ei vastuta, kuna ta võõrandas oma tegevuse monokloroäädikhappe valdkonnas	II - 3576
Poolte argumendid	II - 3576
Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 3579
Teine väide, et trahv on õigusvastane	II - 3584
Poolte argumendid	II - 3584
Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 3586
Kolmas väide, et koostööteatist ei ole arvesse võetud	II - 3588
Poolte argumendid	II - 3588
Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 3590
Neljas väide, et trahvi põhisumma arvutamisel on tehtud hindamisviga	II - 3594
Esimene vastuväide, mis käsitleb trahvi põhisumma ebaproportsionaalsust turu suurusega võrreldes	II - 3595
– Poolte argumendid	II - 3595
– Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 3596
Teine vastuväide, mis käsitleb trahvi põhisumma ebaproportsionaalsust, arvestades puudutatud ettevõtjate kategooriatesse jaotamist	II - 3598
– Poolte argumendid	II - 3598
– Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 3599
Viies väide, et trahvi suurendamine korduvuse alusel on põhjendamatu	II - 3604
	II - 3623

Poolte argumendid	II - 3604
Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 3605
Kuues väide, et haldusmenetluses on tehtud menetluslikke vigu	II - 3608
Esimene osa, mis käsitleb ebapiisavat juurdepääsu toimikule	II - 3609
– Poolte argumendid	II - 3609
– Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 3610
Teine osa, mis käsitleb ärakuulamise eest vastutava ametniku aruande õigusvastasust	II - 3614
– Poolte argumendid	II - 3614
– Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 3614
Seitsmes väide, et korraldus lõpetada rikkumine on õigusvastane	II - 3617
Poolte argumendid	II - 3617
Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 3618
Hagejale määratud trahvi lõppsumma	II - 3620
Kohtukulud	II - 3621